

Jednolitrova
Sopitarjeva 6. Telefon 23-61-23-64.
Mesečna naročnina 25 lir, za ino-
mativno 40 lir — Ček, rač. Ljub-
ljana 10.650 za naročnino in 10.394
za inzerate. Izključno zastopstvo
za oglaševanje in izposajanje
UPI S. A. Milano.
Fotokopirane ne vračamo.

SLOVENE

NOVEMBER-1944

19
NEDELJA

Schlacht bei Aachen zu grösster Stärke entflammt

Bis zu 42 Mal wiederholte feindliche Angriffe zerschlagen — Grossangriffe bei Moerschingen infolge schwerer Verluste nicht fortgesetzt — Hartes Ringen an der Burgundischen Pforte — Vergebliche sowjetische Durchbruchversuche zwischen Budapest und Miskolc

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 18. November. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die Schlacht bei Aachen ist im Laufe des gestrigen Tages auf einer Frontbreite von über 70 km zu grösster Stärke aufgeflammt. Bei nebligem und regnerischem Wetter wird auf beiden Seiten unter starkem Einsatz von Panzern und Artillerie mit äusserster Erbitterung gekämpft. In beispielhafter Standhaftigkeit zerschlagen unsere Truppen die mit Schwerpunkt nördlich Aachen geführten und bis zu 42 Mal wiederholten feindlichen Angriffe. Bei wechselläufigen Kämpfen um einige besonders heiss umstrittene Ortschaften erlitt der Feind hohe Verluste. In den ersten beiden Tagen der Abwehrschlacht wurden 122 nordamerikanische Panzer abgeschossen.

Im Raum östlich Diederhofen standen unsere Truppen auch gestern in schweren Kämpfen, in deren Verlauf der Feind nach Osten vordringen konnte. An den Stadträndern von Metz wurden feindliche Angriffsspitzen zum Stehen gebracht.

Im Kampfgebiet von Moerschingen haben die durch schwere Verluste mitgenommenen amerikanischen Divisionen ihre Grossangriffe nicht fortgesetzt.

In den nördlichen Westvogesen, wie an der Burgundischen Pforte

dauert in einzelnen Abschnitten das harte Ringen gegen vordringende nordamerikanische und französische Verbände an.

London und der Raum von Antwerpen wurden wiederum mit unseren Fernwaffen beschossen. Aus Mittelitalien werden erfolgreiche eigene Unternehmungen, vom Balkan der planmässige Ablauf unserer Marschbewegungen gemeldet.

In der Abwehrschlacht zwischen Budapest und dem Raum von Miskolc versuchten die Bolschewisten in immer neuen Anstürmen vergeblich, den Durchbruch zu erzwingen. Deutschen und ungarischen Verbänden gelang es in kraftvollen Gegenangriffen, den Zusammenhalt der Front zu wahren. Der Feind erlitt erneut hohe Verluste an Menschen und Panzern.

An der gesamten übrigen Ostfront verlief der Tag ohne grössere Kämpfe. Unsere Luftwaffe griff feindliche Nachschubkolonnen an, vernichtete einen Transportzug und schoss 14 weitere in Brand.

Anglo-amerikanische Terrorflieger griffen Wien, Salzburg, sowie Orte in Oberschlesien an. Ausserdem wurden vereinzelt Bomben auf West- und Südwestdeutschland geworfen. 27 feindliche Flugzeuge wurden vernichtet.

Bitka pri Aachenu se je razvnela z največjo močjo

Do 42 krat ponovljeni sovražni napadi razbiti — Velenapadi pri Moerschingu se spričo visokih izgub niso nadaljevali — Hude borbe ob Burgundskih vratih — Brezuspješni prebijalni poskusi med Budimpešto in Miskolczem

Führerjev glavni stan, 18. nov. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Bitka pri Aachenu se je razvnela večerjajši dan na širini preko 70 kilometrov z največjo silovitostjo. Pri meglenem in deževnem vremenu se borita obe strani z močno uporabo oklepnikov in topništva izredno ogorčeno. Z vzgledno vztrajnostjo so razbile naše čete s težkim severno od Aachena izvršene in do 42 krat ponovljene sovražne napade. V spremenljivih bojih za nekatera posebno močno branjena kraja je utrpel sovražnik visoke izgube. V obeh prvih dneh obrambne bitke smo uničili 122 severoameriških oklepnikov.

Na področju vzhodno od Thionvillaa so se borile naše čete tudi večerjajši v težkih bojih, med katerimi je uspelo sovražniku prodreti dalje proti vzhodu. Ob robu mesta Metz smo zaustavili sovražne napadalne kline.

Na bojišču pri Mörchingenu težko izdelane ameriške divizije niso nadaljevale svojih velenapadov.

W severozahodnih Vogezih ter v Burgundskih vratih se nadaljuje-

jo na posameznih odsekih hude borbe proti prodirajočim severoameriškim in francoskim oddelkom.

London in področje Anversa smo znova obstreljevali z našim daljnostrelnim orožjem.

Iz srednje Italije poročajo o uspešnih lastnih akcijah, z Balkana pa o načrtovanem poteku naših premikov.

V obrambni bitki med Budimpešto in področjem pri Miskolczu so boljševiki z vedno novimi navali zaman skušali doseči prodor. Nemškim in madžarskim oddelkom je uspelo, da so s krepkimi protinapadi ohranili povezanost bojne črte. Sovražnik je imel znova človeške in oklepniške izgube.

Na vsem ostalem vzhodnem bojišču je potekel dan brez večjih bojov. Naše letalstvo je napadlo sovražne oskrbovalne kolone, uničilo nek prevoznik vlak, 14 nadaljnjih pa zažgalo.

Angloameriški strahovalni letalci so napadli Dunaj, Solnograd in kraje v zgornji Šleziji. Razen tega so vrgli posamezne bombe na zahodno in jugozahodno Nemčijo. Uničili smo 27 sovražnih letal.

Najtrši nemški odpor na zahodu

Berlin, 18. nov. Med nadaljevanjem težkih bojov v Loreni in na južnem Ni-zozemskem so se pričeli v četrtek opoldne po težki topniški pripravi in močnih letalskih napadih sovražni napadi tudi na področju Geilenkirchen—Aachen. Nasprotnik je naletel na pripravljene nemške čete, ki so se takoj spustile z njim v težke boje. Znova se bijejo borbe za one kraje, koder so se že nekoč izjalovili sovražni prebijalni poskusi. Se ponoči so si neprestano sledili napadi in protisunk.

Prav tako so napadali Amerikanci še naprej na dosegljivi težkih zapadnega bojišča. V nemškem predmostju ob Maasi jugovzhodno od Helmonda so zasedle nemške čete nove postojanke ob Zuidskem prekopu in Maasi. Pritiskajočega nasprotnika so krvavo odbile. Borbe se nadaljujejo tudi vzhodno od Thionvillaa. Z oklepniško divizijo podprti pehotni oddelki so nekoliko napredovali, vendar so Nemci zaustavili njihove vdore ob zapornih postojankah. Ponovno se jim je posrečilo, da so južno od Siercka napredujoče sovražne oklepniške z ognjenimi salvami razbili ali potisnili nazaj. Ob

zapadnem krilu predmostja pri Metz je naletel sovražnik na cesti St. Privat—Metz na najtrši odpor. Njegovi tu izvedeni številni napadi so se izjalovili v silovitem obrambnem ognju. Dalje proti jugu so vrgli Nemci ob cesti Gravelotte—Metz vdre Amerikance s protinapadom nazaj. Tako so zopet vzpostavili zvezo z odpornimi gnezdil pri Fortu St. Hubertu, ki se je obdržal v ključu številnim osredotočenim sovražnim napadom. Tudi v južnih črtah pred Metzom je bilo sovražno napredovanje kaj majhno.

Težišče bitke v Loreni je ležalo znova pri Mörchingenu. Močni pehotni in oklepniški sunki pa so prinesli Amerikancem le majhne ozemeljske osvojitve. Tudi severno od Dieuze so odbile nemške čete na svojih dosegljivih postojankah vse sovražne napade. Prav tako nepomembni so bili uspehi 7. severnoameriške armade, ki je še nadalje napadala vzhodno od Lunevillea in južno od Blamonta v smeri proti severovzhodu. Zapadno od St. Diéja ter na južnem delu Burgundskih vrat, koder so vrgli Nemci ob obeh bregovih Doubsa vdre de Gaullova oddelke zopet nazaj, boji še trajajo.

K bojem v Italiji in na jugovzhodu

Berlin, 18. nov. Sovražnik tudi v srednji Italiji, kjer so postali boji bolj siloviti, ni mogel spraviti bojne črte v gibanje. Razen na zapadnem odseku, koder so odbili nemški planinski lovci v dolini Serchia krajevne sovražne napade ter poleg topniškega boja južno od Bologne, zapadno od Imole in jugozahodno od Faenze je prišlo v četrtek le jugovzhodno od Faenze do hujših bojov. V njih so udarile nemške čete s podporo topništva, metalcev in oklepnikov z uspešnimi protisunkmi na sovražnika, ki je prodril v zaščiti umetne megle. Tudi severno zapadno od Forlija, na dosegljivi žarišču hudih bojov in na jadranskem obalnem odseku so se razvili le krajevni spopadi. Tamkajšnji brezuspješni sovražni poskusi so se izjalovili že v obrambnem ognju pred nemškimi prednimi stražami.

Enako ni prišlo na Balkanu do nikakega novega razvoja. Nasprotnik skuša trenutno okrog Skoplja s sunki z vzhoda in jugozapada razbiti nemške zapornice ob gornjem Vardaru ter ob izviri bolgarske Morave. Zaradi odpora nemških zaščitnic in bočnih oporišč pa ni mogel nikjer odločno napredovati.

Težišče bojev na vzhodnem bojišču je ležalo še naprej na Madžarskem odko-

der se je premestila bitka vzhodno od Budimpešte na južni rob gorovja Matra ob tamkajšnji železnici. Kljub žilavi obrambi nemških, že dva tedna neprestano borečih se čet se je posrečilo boljševikom vdreti proti izvirov Egerja, male rečice, ki se izliva v Tiso, ter v dolino južno od Miskolca, koder hoče prodreti sovražnik v velika gozdna ozemlja severno od tega kraja. Takoj so se pričeli protinapadi nemških in madžarskih oddelkov, ki se trenutno še vrše. S težkimi izgubami pridobljene prednosti imajo za boljševike le podrejeni pomen, ker se kljub temu niso približali svojemu glavnemu cilju, namreč pridobitvi izhodišč za napad na Budimpešto z vzhoda. Tozadevni napadi iz Jaszarokszallasa proti Hatvanu, središču področja vzhodno od Budimpešte, so obzleli sprčo protisunkov v težkih obrambnih bojih. Tako so dosegle nemške čete na operativno najvažnejšem mestu nov obrambni uspeh.

Na vseh ostalih odsekih vzhodnega bojišča je prišlo, razen uspešnih protisunkov in letalskih napadov na boljševiško predmostje pri Batini in krajevnih obrambnih bojov ob Vislitem predmostju pri Baranovu zaradi snega in deževja ter velikega blata le do malenkostnih spopadov.

Kaotične razmere v Belgiji

Stockholm, 17. nov. Kamor pridejo Angloamerikanci, tam jim sledijo boljševiki za petami. V vseh teh evropskih deželah je znano, da pustijo tako Severnoamerikanci kot Angleži boljševike, da delujejo po mili volji.

To dejstvo postaja sedaj tudi v Belgiji vsak dan jasnejše. Ker je zahtevala Pierlotova vlada razorožitev boljševiškega podtalnega gibanja, se je položaj usodno zaostril. Komunistični ministri v vladi so izjavili, da bodo odstopili, če ne bo preklicala vlada te odredbe. Ker preklic ni bil izvršen, so tudi res odstopili. Pierlot skuša vztrajati na zahtevi po razorožitvi, vendar se mu podtalno gibanje vedno bolj upira. Agencija UP javlja iz Bruslja, da v vsej Belgiji vre. Zidovi hiš v Bruslju so prepleteni iz letok, ki izražajo ogorčenje odporniškega gibanja. Neka vodilna osebnost tega gibanja je izjavila dopisniku agencije UP: Recite Angliji, da orožja ne bomo oddali. Če bo orožništvo streljalo na nas, potem vemo, kako bomo na to odgovorili.

V četrtek so demonstrirale velike množice članov podtalnega gibanja v uniformi in civilu pred zgradbo parlamenta, da bi protestirale proti odločitvi vlade. Demonstracij so se udeleževale tudi oborožene ženske. Pierlot je moral v radijskem nagovoru priznati splošen kaos v Belgiji. Ugotovil je, da so ljudje, ki skušajo s podporo oboroženih organizacij izsiljevati zakonito vlado in narod ter izsiliti stališče, ki nimajo ničesar skupnega z vojno.

Amsterdam. Radio Bruselj je razširil poročilo, da je podal vodja odporniškega gibanja in odstopivši obrambni minister Demany naslednjo izjavo: »Odgovornost za sedanjo krizo nosi vojni minister. Tudi prepoved o zborovanju odporniškega gibanja, ki bi se naj vršilo v četrtek zvečer, so izdali, ne da bi prej vprašali člane vlade». Demany obtožuje nadalje Pierlotovo vlado, da skuša »odstraniti vsako vidno sled odporniškega gibanja, vsled česar kot vodja odporniškega gibanja ni mogel ostati dalje v vladi.

Zagreb. Iz izjav bolgarskih beguncev, ki so se rešili na Hrvaško, je razvidno, da so vdrl v špansko poslanstvo v Sofiji funkcijonarji komunistične »domovinske fronte«, odvzeli kanclerju poslaništva ključke ter preiskali vso zgradbo in arhive. Protest španskega zastopnika je bil brezuspešen.

~ ~ ~

»Anglija noče imeti nič skupnega s komunizmom«

Stockholm, 18. nov. Po vesti london-skega poročevalca švedskega lista »Afton Tidningen« je zapisal angleški list »Daily Express«, da morajo Angleži pozorno zasledovati razširjanje komunizma na kontinentu, ker predstavlja komunizem slab nauk in napačno filozofijo. Zato je nevaren britskemu življenjskemu sistemu. »Daily Express« poudarja izrecno, da noče imeti Anglija nobenih komunistov ali komunistov.

To so torej moskovski pomočniki že spoznali. V lastni deželi nočejo imeti nikakih boljševikov. Toda ostalo Evropo jim brez pomislekov izročajo, čeprav se zavedajo, da prinaša boljševizem narodom zmedo in siromaštvo. »Daily Express« je prinesel s svojimi pripombami poseben donos k temi »Anglija in Evropa«.

Podaljšana roka Moskve

Zadnje čase večkrat beremo v listih o raznih tako imenovanih »podtalnih« ali »uporniških« gibanjih v raznih državah. Vsa ta »gibanja«, ki so organizirala svoje oborožene tolpe, so delala in delajo po enotnem receptu, iz česar lahko vsakdo sklepa na nekega nevidnega režiserja, ki jih v ozadju vodi. Vsi narodi, v katere so se vsesali ti vsiljivi krvosei, so po težkih krvavih preizkušnjah spoznali, da so se jim naenkrat ponudili neki čudni ljudje za »osvoboditelje«, za učitelje neke nove »ljudske demokracije«, v resnici pa so se povsod pod »osvobodilnim« štitom skrivali najbolj tiranski in stoodstojno zločinski komunisti, ki so upali, da je z vojno nastopila edinstvena priložnost, da se polasti oblasti v raznih državah, ker so dobro vedeli, da jih ljudstvo sovraži in jih v urejenih razmerah nikakor ne bi pustilo na krmilo. Skrit režiser, ki vse to iz ozadja vodi, je Moskva, na njen pritisk pa tudi njeni bogataški zahodni zavezniki, ki pa s tem tudi sami sebi žagajo vejo, na kateri so prej sedeli v Evropi. Gotovo se prav nič ne motimo, če vidimo na koncu vsega tega rovarjenja kot začetnega režiserja Zida.

Politični načrti Moskve so jasni: komunizem stremi po svetovni revoluciji in si z ustanavljanjem »upornikov« pripravlja pot za postopno uresničevanje tega svojega načrta. Stalin dobro ve, da ne bo mogel kar naenkrat revolucionirati sveta. Delati mora počasi in previdno. V tej vojni bi rad Sovjetsko zvezo vojaško čim bolj okrepil in jo teritorialno razširil. V tistih delih Evrope, kamor njegova oblast ne bi segala neposredno, pa si hoče zagotoviti oblast posredno ravno s pomočjo komunističnih tlorajev, ki v nobeni evropski državi, kjer koli se pojavijo, ne predstavljajo nikakega »narednega osvobodilnega pokreta« za dotično državo ali dotični narod, marveč so povsod le protinarodna podaljšana roka Moskve, ki dela proti interesom svoje domovine za interese Moskve.

Gornja, sicer samo po sebi jasna spoznanja nam potrjuje nekaj zanimivih najnovejših dejstev v tistih delih Evrope, ki so jih zasedli ali Sovjeti ali Angloamerikanci. Najznačilnejši za našo trditve so morda ravno oni narodi, ki so sedaj pod angloameriško zasedbo, kot n. pr. Belgije, Francozi, Italijani, Grki. Če bi se odporniška gibanja teh držav borila samo za svoje nacionalne in ne zgolj za komunistične cilje, potem bi moral sedaj, ko so njihovi narodi »osvobodjeni«, prenehati s svojim delom, omogočiti redno življenje svojih narodov ter pomagati skrbeti za red in mir. V resnici pa se dogaja ravno obratno. V te države so se vrinile begunske vlade in dobile od zaveznikov oblast, odporniška gibanja pa še vedno nadaljujejo s svojim delom, nočejo položiti orožja, nočejo se raziti in tudi nočejo stopiti v redno vojsko teh držav. Zakaj? Ker jim sploh nikdar ni šlo za kako narodno svobodo ali za podobne stvari, za katere so se le navidezno »borili« z agitacijskimi gesli, na katere so lovili nevedne kline, v resnici pa jim je šlo le za boljševizacijo svojih narodov. Ker se ta ni dosežena, je jasno, da se sedaj ne morejo raziti, marveč se morajo, opogumljeni od Moskve, boriti naprej. Kaj zdaj pomaga Francozom, Belgijcem, Grkom, Italijanom in drugim »svobodar«, ko pa jim grozi Moskva z novo, še strašnejšo notranjo, državljansko vojno? Kaj zdaj pomaga de Gaulle, Pierlot, Bonomiju, Papandreu, da so jih zahodne sile sicer postavile na oblast, pa jim ne morejo in ne smejo pomagati proti domačim uporniškim skupinam, ki nočejo vrniti orožja, katerega so jim prej dali zavezniki, ker vedo, da uživajo vso podporo Moskve? Kaj pomaga »predsednik« kr. jugoslovanske vlade dr. Subašić, da ima v Beogradu sicer dvosobno stanovanje, je pa v resnici ujetnik Josipa Broza-Tita, nersba, ki so mu Sovjeti izročili vso oblast nad antikomunističnim srbskim narodom? Pierlot, de Gaulle in Papandreu zahtevajo od tlorajev, naj do tega in tega novembra ali decembra položijo orožje, ti pa v imenu demokracije, katere v deželah, v katerih sami vladajo, drugim pod nobenim pogojem in nikakor ne dopuščajo, prirejanje zborovanja, na katerih hujkajo ljudi proti svojim vladam in zahtevajo vso oblast za komuniste. Nujna posledica vsega tega mora biti kapitulacija protikomunističnih sil pri teh narodih, ali pa krvavo medsebojno klanje, povzročeno na željo »najmiloljubnejših ljudi na svetu« — komunistov.

Če se Evropa ne bo pravočasno zavedla, bo zdruvala v nov prepad tudi v tistih delih, kjer so strahote sedanje vojne začasno že mimo. Resnično protikomunistično bariero drži v Evropi samo Nemčija s svojim jeklenim zidom. Vsi evropski narodi, mali ali veliki, ki nečejo končati v sibirskih tundrah, morajo v lastnem interesu to borbo z vsemi silami podpirati in jo razumeti. Slovenci smo klice solidarnosti že razumeli in se z vsemi svojimi zdravimi silami uvrstili v protikomunistični tabor.

Amsterdam. Kot javlja Reuter iz Washingtona, je izjavil Roosevelt na tiskovni konferenci, da upa, da bo kongres sprejel sklep o uvedbi enoletne vojaške dolžnosti za ameriško mladino. Vprašanja, ali se bo raztezala ta dolžnost tudi na mlada dekleta, Roosevelt ni pojasnil.

Slovaške tolovajske tolpe uničene

Berlin, 17. novembra. Približno ob istem času, ko so pričeli boljševiki s svojimi napadi v vzhodnih Beskidih, so ojačali svoje poskuse, da bi ustvarili za nemškim bojiščem uporniško gibanje na Slovaškem. Med Slovaki so našli par kriminalnih elementov ter ljudi z boleštnim čustihlepijem in omahljivim značajem, ki so se dali zapeljati. Pridružili so se jim tudi nekateri pripadniki onih čeških krogov, ki so živeli na Slovaškem, ki so se verjeli v »Benešovo Čehoslovaško« ali na boljševiški bodočnost. Ker te sile niso zadostovale, da bi lahko ustvarili tolpe, ki bi bile sposobne za akcije, so poslali Sovjeti češke boljševike kot padalce. Ker pa se je razvila črna borza s svilo za padala, so pristajali ti »osvobodilni borci« raje v bližini Banske Bistrice z letali. Zaradi izvirov zemeljskega olja v Predkarpatih so investirali tudi Angleži in Amerikanci nekaj gradiva in nekaj agentov v to podjetje, ki je postalo sčasoma dovolj močno, da je lahko teroriziralo brezbrabno civilno prebivalstvo ob visokih

in nizkih Tatrah ter pomorilo manjše policijske postojanke. Tem tolpom pa se ni posrečilo dvigniti slovaški narod k upor, še manj pa vplivati na oskrbo nemškega bojišča. Samo najoddaljenejši kraji karpatskih dolin in na Slovaškem so postali kraji umora, ropa in požiga. Nemške čete so zajele to uporniško področje ter stisnile tolpe na ozko ozemlje, dokler niso z večjimi podvzetji popolnoma zadušile ves upor.

V poslednjih dneh so napadli nemški oddelki še raztresene ostanke teh tol, jih obkolili in potolkli. Snežni viharji in megla so ovirali očistevalne nastope.

Neka tolpa, ki so jo uničile nemške čete od 10. do 12. novembra na področju Roženberka, je imela en oklepnik, ter številno protitankovsko in pehotno orožje, nadalje težko protiletalsko baterijo in mnogo streliva. Tu so zajeli Nemci približno 1200 članov tolpe, med njimi 17 Amerikancev. Slovaki pa so se po tej neposredni izkušnji boljševizma postavili z ojačano silo v boj proti Sovjetom.

Tudi grški komunisti se upirajo razpustu

Bern, 17. nov. Grška begunska vlada, ki se je vrnila v Atene je odredila razpust podtalnega gibanja do 10. decembra. Gre predvsem za takozvani ELAS, vojaško organizacijo, ki je politično orodje boljševikov v Grčiji ter nosi ime EAM.

Ta določba o razpustu je povzročila veliko nejevoljo med člani gibanja. Na željo Sovjetske zveze je določil Churchill, da je odvisen povratek kralja od ljudske glasovanja. Zato namerava izvesti Papandreu glasovanje po očiščenju Grčije, ker bi sicer lahko izpadlo glasovanje enostransko proti kralju. Zal so voditelji boljševiških skupin protestirali proti razpustu teh organizacij ter zahtevali, da se vrši ljudsko glasovanje čim prej.

Poveljnik ELASa »generalni major« Arie Veluchotis je izjavil Reuterjevemu

dopisniku, da ELAS ne sme biti razpuščen, ker še ni zagotovljena svoboda »proti notranjemu sovražniku«. ELAS pa bi rad razpustil svoje čete, če bi razpustili tudi vse ostale oborožene organizacije, vključno grško armado na Bližnjem vzhodu.

Tudi v Grčiji se dogaja sedaj isti proces kot v Franciji, Belgiji in v Bonamiji Italiji, kjer postajajo takozvane »vlade« vedno bolj brez moči.

Stockholm. Reuter poroča o nadaljnjem zaostritvi notranjega položaja v Belgiji, ko je izjavilo zavezniško vrhovno poveljstvo, da je pripravljeno pomagati pri vzdrževanju reda. Komunisti so pozvali ljudi, naj prirede v nedeljo demonstracije.

Arabci v nemški uniformi

Berlin, 17. nov. »Arabci v nemški uniformi«. Pod tem naslovom posveča »Völkischer Beobachter« zanimiv članek oddelku »Arabskega prostovoljskega zbora«, ki se bori v nemški vojski. List piše, da so se združili v tem oddelku najkakovnejši elementi v Evropi živečih Arabcev. Obekli so jih v nemške uniforme, oborožili z nemškim orožjem ter so jih izvažali nemški vojski. Osebe, ki je izšlo »te Arabce«, je sestavljeno predvsem iz palestinskih Nemcev, ki dobro razumejo arabski jezik in njihove šege. Spočetka je imel ta prostovoljski oddelček označbo »Nemsko-arabska legija«. Njihov znak je zastava Iraka, ki nekoliko sliči stari zastavi Hedžasa. Znak nosijo na rokavu. Znak ima črno-belo-zeleno in rdečo barvo, v zgornjem delu dve sedemkraki zvezdi ter arabski napis »Bilad al Arak al Hurrah«, kar se pravi »Svobodna Arabija«.

»Arabski prostovoljski zbor« se je izkazal v borbah v Macedoniji. »Völkischer Beobachter« poudarja zaključno, da je samo po sebi razumljivo, da se v službi ozirajo na kulturne in verske navade arabskih prostovoljcev.

Vlasov Ribbentropu

Berlin, 18. nov. Ob priliki ustanovitvenega zborovanja osvobodilnega odbora ruskih narodov je poslal njegov predsednik divizijski general Vlasov nemškemu zunanjemu ministru Ribbentropu naslednjo brzojavko:

»V imenu in po nalogu osvobodilnega odbora ruskih narodov Vas izrekam

Z razstrelivom proti sovražniku

Berlin, 18. nov. Ko je objavil londonski »Times« podrobnosti o nemških mornariških plavalcih in njih dejanjih, katera označuje kot najsmelejša v tej vojni, je smatralo vrhovno poveljstvo nemške vojske, da lahko objavi nemški javnosti junaška dejanja teh posebnih edinic vojne mornarice. Mornariški bojni plavalci so nov tip nemškega posamičnega borca. Njih naloga je pritrčiti razstrelive na tako cilje, ki leže daleč v sovražnem ozemlju in jih z drugimi sredstvi ni mogoče doseči.

Radijski narednik Bretschneider, ki je izvršil smelo razstrelivo važnih mostov preko Waala, je pravi tip nemškega športnika. Bil je večkratni nemški mladinski prvak. Sedaj je skromno poročal, kako je dobil s svojo edino poveljo, da razstrelji železniški in cestni most preko Waala.

Nemški mornariški bojni plavalci so se oblekli v prvih bojnih črtah v svoje plavalne obleke in plavalne splave, si nadel na glavo gumasta pokrivala ter se zjutraj ob pol štirih spustili v vodo, ki je imela le 10 stopinj.

Najprej so pustili, da jih je 10 kilometrov daleč gural tok reke. Nato so dosegli cestni most, ki je bil razsvetljen in po katerem so vozili sovražni oklepniki in tovorni avtomobili. Nemci so prišli srečno mimo mostu ter plavalci naprej proti železniškemu mostu. S pomočjo svetilne bombe, ki jo je odrglo nemško letalo, so se orientirali. Na srebne mosta

so navezali razstrelivo, ki sta ga vlekla po dva in dva moža, nato pa so se zbrali precej izbrani od svojega boja s tokom, da bi skupno plaval nazaj na izhodišče. Ob petih zjutraj so se oddaljili od mosta. Tok vode jih je vendar raztrgal in tako je moral Bretschneider poskušati na lačno pest priti zopet nazaj. Okrog šestih, ko je bil že daleč stran od mosta, je zaslišal neverjetno detonacijo, v vodi pa ga je udaril močan sunek. To mu je bil dokaz, da so naboji eksplodirali. Plaval je mimo angleških straž, ki so ga prisilile, da je opravil več sto metrov pota pod vodo, mimo čolnov in ladij, dokler ni bil zjutraj prisiljen, da se neke skrije, ker podnevi ni mogel plavati naprej. Lačen in truden je našel v nekem zalivu ribiški čoln, se oblekel z nekaterimi stvarmi, ki so bile v kabini in z malimi presledki spal do večera. Okrog 20. ure se je spustil zopet v vodo. Zopet je na čolnu ugotovil, da mora preplavati še celih 86 kilometrov. Pustil se je nesti na hrbtni, dokler ni zapazil svetilnih raket, ki so jih vsake četrte ure izstreljevali v orientacijo plavalcev. Končno je šel na kopno in previdno gledal, ali ima pred seboj prijatelja ali sovražnika. Po dolgem času je nagovoril stražo, ter je odkril, da so to njegovi tovariši, ki so ga sprejeli z veselo vestjo, da je imela njegova skupina uspeh. Železniški most je bil porušen, sovražnik pa je imel, kot izhaja iz nizozemskih in angleških radijskih poročil, velike človeške in stvarne izgube.

Nova Madžarska v totalni vojni

Budimpešta, 17. novembra. Madžarski minister za ljudsko izobrazbo in propagando Ferenc Kassay je izjavil v nekem govoru, da predstavlja 14. oktober 1944 za Madžarsko preokret, v katerem se je zrušila trdnjava liberalizma in židovskega kapitalizma. Na razvalinah tega starega sveta bo nastala iz socializma in nacionalizma nova zgradba, vendar samo potem, ko bo stavil madžarski narod vse svoje sile v službo totalnega vojnega vodstva. Zato ima sedanja vlada samo en cilj: združiti vojaško moč ter postaviti vse sile civilnega življenja v službo vojaških interesov. Če bodo madžarski delavci, kmetje in razumni stavili domovini na razpolago vse svoje sile, potem se bo Madžarska rešila boljševiške nevarnosti.

Minister je ponovno opozoril, da niso bili voditelji madžarstva oni, ki so zapostavljali oborožitev naroda ter odrekli delavstvu njegov kruh, marveč oni, ki so morali prenašati za svoje ideale in svojo vero v madžarstvu muke zapore.

Kassay je nato poudaril, da so organizirani desetletiči še vedno zmagnali nad neorganiziranimi milijoni. Trda pest madžarstva bo udarila na vsakogar, ki bi skušal preprečiti gigantski boj naroda.

Madžarski propagandni minister je končal svoj govor z besedami: »Mi madžari nečemo na novo pozidati Rusijo, nečemo trpeti v sibirskih svinčenih rudnikih, marveč mi hočemo živeti v veliki svobodni madžarski državi ter zagotoviti vsemu madžarskemu narodu svobodo mir in srečo.«

Izdajalec Roatta aretiran

Stockholm, 18. novembra. Odbor, ki mu je poverjeno čiščenje v Bonomijevi Italiji, so, kakor javlja agencija Reuter, aretirali bivšega šefa generalnega štaba, generala Maria Roatta.

Roatta je bil eden onih izdajalcev, ki je spremljal Badoglio in italijanskega kralja v Brindisi, kjer so se »vzrušili pogajanja za sodelovanje italijanske vojske z zavezniki.«

Priče grozovitosti v Kirkenesu

Oslo, 17. novembra. Sovjetsko časopisje objavlja izjave sovjetskih ujetnikov, ki so bili po svojih lastnih izjavah priče boljševiških grozovitosti proti civilnemu prebivalstvu v Kirkenesu in ki so se jih deloma sami udeležili. Sovjetski nadporočnik Grigorij Nikolajevič Porogolov, ki pripada drugemu bataljonu 35. gardnega polka, je potrdil grozovite scene, ki so se odigrale na letališču v Kirkenesu. Pričal je, da uporabila orožje proti Norvežanom, če so postali po njegovem mnenju »nepotprejljivi«. Na vprašanje koliko žen in otrok je mučil, je odgovoril: »Te ga ne vem natančno.«

K de Gaullovemu potovanju v Moskvo

Bern, 17. nov. Po poročilih iz Pariza se bo podal general de Gaulle na podlagi povabila iz Kremlja v kratkem v Moskvo. Spremljal ga bo njegov »zunanj minister« Bidault. Potem ko je bil njegov dvomilijoni položaj v Franciji s Churchillovim obiskom v Parizu nekoliko ojačan, hoče izrabiti de Gaulle svoj sedanji obisk pri Stalinu, da bi uničil svoje nadaljnje nasprotnike v Franciji.

Moskva svari de Gaulla

Stockholm, 17. novembra. Pomen, ki ga daje Moskva napovedanemu potovanju de Gaulle v Moskvo, je poudaril z nekim člankom list »Izvestija«, ki svari kakor poroča agencija UP, Francijo, v zvezi z razgovori med Churchillom in de Gaulle. List piše, da naj ne gleda Francija samo na zahod, marveč tudi na

vzhod. Trden sporazum s Sovjeti naj bi bil temelj francoske vojne politike. Istočasno je pričel žid Ilja Ehreburg v listu »Rdeča zvezda« gonjo proti »nedemokratskim elementom« v Franciji, ki da na vse mogoče načine skušajo sabotirati ustanovitve četrte republike v Franciji.

O »V 2« prepovedano pisati

Zeneva, 17. nov. Angleškemu časopisu so sedaj očitno prepovedali poročati o učinku »V 2«. Samo »Daily Mail« javlja, da je padel izstrel »V 2« na Windsor, pri čemer so bile številne osebe ubite in ranjene.

Passikivi sestavi vlado

Stockholm, 18. nov. Kot javlja TT iz Helsinkov je sestavil Passikivi v petek novo finski vlado. Zaradi moskovskega pritiska potrebna preobnova je vodila nujno do nadaljnje boljševizacije finske vlade. Ze Passikivi, krvnik finskega naroda, ki je pripravil izjavo v izročitev Sovjetski zvezi, nam je porok, da bodo sedaj še bolj brezobzirno kot doslej izvajali moskovsko politiko. Boljševik Leino bo sodelavec za posebne zadeve v socialnem ministru. Prosluli dr. Helo, ki je bil zaradi veleizdaje obsojen na večletno ječo, ki pa sedaj vodi društvo za finko-boljševiško bratstvo, je postal finančni minister. Tudi novi minister za posebne zadeve v zunanjem ministru Svontou, član levega krila marksistov, je predstavljal boljševiškega kurza. Nadalje tvorijo novo vlado zopet marksist Vuori, kot minister za javna dela, obrambni minister general Walden, dosedanj zunanji minister Enckell in Sovjetom poslušni notranji minister Hillae, ki je še nedavno izjavil, da se popolnoma sklada z brezpopojno podreditvijo vsem sovjetskim zahtevam.

Moskva je s tem zopet za dober korak pospešila boljševizacijo Finske.

Amsterdam. Kot poroča Reuter iz Bruselja, je izjavil vlačni zastopnik, da bo v primeru resnih nemirov v Belgiji general Eisenhower kot vrhovni poveljnik sam prevzel vlado.

KULTURNI OBZORNİK

Povest o poslednjih Rimljanih

»Slovenčeva knjižnica« je začela svoj četrti letnik s ponatisom najbolj znane povesti Ksaverja Meška »Na Poljanu«, s čimer je založba počastila življenjski jubilej zaslužnega slovenskega pisatelja. O povesti sama bomo še poročali. Med tem pa je izšel tudi že drugi zvezek, v katerem je predstavljen slovenski javnosti poljski pisatelj Jeske Choiniski s povestjo »Poslednji Rimljan«. Jeske Choiniski Slovencev ni povsem nov, saj je pred leti izhajala njegova najbolj znana povest »Ugašajoče sonce« v prevodu Vinka Lovšina kot podlistek »Domoljub« ter so jo naročniki radi brali, tako da bi za služila tudi ponatis. T. D. je v uvodu k tej drugi njegovi povesti v slovenščino, ki jo je priredil Fr. Bradac, samo leksiografsko podal delo in pomen tega poljskega pisatelja, o katerem vemo, da je bil tudi učenjak, klasik in germanist, ki se je predvsem poglobljal v dobo starega poganskega Rima, pa tudi razvoja krščanske kulture do renesančnih časov. Nasprotje med poganstvom antičnih Rimljanov, pa tudi med poganstvom renesančnih Italijev in med krščanskim idealizmom je bil

največji navdih njegovih najbolj znanih zgodovinskih romanov. Tem so se pozneje pridružili še romani iz francoske revolucije ter tudi iz sodobnega življenja. Kar pa je pri Jeske Choiniskem zanimivo, je da je pisal vse svoje povesti odločno s katoliškega stališča ter mu zaradi tega modernistične literarne zgodovine (kakor Feldmanova na primer), niso bile povsem pravične kot voditelj reacionarne »novokonservativne« struje, dobič mu nove literarne zgodovine (n. pr. Kleinsorova za Walzov Weltliteratur) častno rešuje ime med zgodovinskimi pisatelji, ki so se zlagodovali pri Sienkiewicz. Naj omenim še to, da je bil Jeske Choiniski velik nasprotnik židov, ki je vestno raziskoval njihovo delo med Poljaki ter njihovo zgodovino.

Ta povest, »Poslednji Rimljan«, katere prvi del je izšel sedaj kot drugi zvezek Slovenčeve knjižnice, ga nam kaže kot učenca Sienkiewicza zgodovinskega pisanja ter je zanimivo, da je v izvirniku izšla eno leto po svetovno slavnem »Quo vadis?«. »Ugašajoče sonce« je izšlo leto prej, kar izpričuje, da se je Jeske Choiniski že mimo Sienkiewicza zanimal za rimsko zgodovino, kar ga je

„Angleška pomoč“

Komunisti sami priznavajo, da so raztrgani in bos in da so jih »zavezniški« pustili na cedilu

»Mi gremo naprej«, glasilo Narodnih stražarjev v Viharšah, pribečuje naslednje zanimive ugotovitve:

Dan za dnevno čitamo v tolovajski propagandi o veliki pomoči, ki jo nudijo zavezniške, in to zlasti angleške vojske oblasti slovenskim komunistom in OF. Sprva so govorili zgolj o padalcih, po katerih da dobivajo rdečkarji kar najizdatnejšo pomoč od Anglije. »Anglija nam pošilja obleke, obutev, živež, orožje, strelivo,« so se in se še sleherni dan hvalisajo rdečkarji in njih pristaši po mestih in vaseh. »Vsa naša vojska je že v angleških uniformah in vsi imamo brzoostrelke in strobine«, pravijo drugi. In resnica? Tisoči bosih in na pol golih tolovajskih jetnikov in prebežnikov so že najbolj očitno dokazali, kolikšna je v resnici ta angleška »pomoč«. Vendar zlasti nekateri mestni zakrknjenici še vedno verjamejo komunistični agitaciji. Tem pa naj odpre oči sam dr. Marijan Breclj, ki v 277. številu »Partizanskega dnevnika« z dne 20. oktobra 1944 piše pod naslovom »Vse za našo vojsko« med drugim:

»...Približujemo se zimi in naši partizani so brez zadostne obleke, obutev in brez primerne opreme, da bi se mogli uspešno bojevati. Tri zime si je naša vojska in naše ljudstvo iz lastnih sil si mora oskrbovati tudi danes. Kje torej ostaja ta tolikanj hvalisana angleška »pomoč? Kje so ta padala, ki prinašajo sleherni noč cele vagonke obleke, obutev in opreme, kje so ta letališča, na katerih noč za nočjo pristajajo angleška letala in iztovarjajo »junaškim osvobodilcem« opremo? Da, res so, toda zgolj v bolni fantaziji komunističnih privrsovk po mestih in vaseh, zunaj, v boljševiškem »raj« pa se komunist »skoraj gol in bos bori, kot to priznava sam dr. Breclj.

Sicer pa o tej angleški »pomoči« še zgovornej govorijo glasilo komunistične SNOG »Pregled dogodkov«, ki pod naslovom »Zaradi razjasnitve vprašanja o zavezniški pomoči« podaja v svoji številki z dne 30. m. m. med drugim naslednje pojasnile:

»Zadnje dni se je očitno povečalo preko nekaterih radiopostaj poudarjanje pomoči, katero nudijo zapadni zavezniški naši narodno osvobodilni vojski. Poleg tega, da se iz takega dokazovanja lahko, razumljivo samo v inozemstvu, ne v deželi, dobi netočen pojem o veličini nudene pomoči, obstojajo tudi takšne trditve in razlage, ki so popolnoma netočne. Tako je n. pr. netočno, ko je rečeno, da so nam zavezniška letala spuščala ljudstvo in material. Tako formirano poročilo naj bi pomenilo, da so nam pomagali ne samo z materialom nego tudi z ljudstvom, torej z nekakšnimi četami... Toda take trditve, ki smo jih zgoraj omenili, ne odgovarjajo dejstvu in so zato, zlasti ker se prinašajo na našem jeziku, škodljive za zavezniški stvar, ker naše ljudstvo in naša vojska zelo dobro vedo, kako težko so žrtve, katere še vedno prenašajo zaradi svojega oskrbovanja z lastnimi sredstvi... Treba je poudariti dejstvo, da je ravno v pogledu oborožitve naše vojske bila pomoč zavezniških majhna, da torej oboroženje naše vojske samo v malem delu izhaja iz izvora zavezniške pomoči... Ne more se zanikati dejstvo, da se naši borci v glavnem bore z orožjem, ki so ga odvzeli sovražniku badovljevcem, op. ur.) in samo v neznatnem delu z orožjem, ki je bilo vrženo iz zavezniških letal.

Naši narodi bojujejo oboroženo borbo od prvih dni okupacije, od julija 1941. leta. Nekateri prvi zavezniški oficirji za zvezo pa so prišli v začetku pete sovražnikove ofenzive, torej šele v maju 1943. leta (!!), a pomoč v oborožitvi je začela

še mnogo kasneje (!!). V decembru 1943. leta je bila zelo potrebna pomoč v orožju, hrani in obleki. Toda bila je tako neznatna, da je moral markal Tito izjaviti za javnost, da zavezniške pomoči ni, da je ono, kar nam je dano, samo kapljica v morje... Te zadnje dni pa je pomoč zopet zelo zmanjšana...

Čeprav je poteklo že več mesecev od sporazuma Nacionalnega Komiteta z dr. Subašičem, naša vojska še vedno ni dobila svojih vojnih in trgovskih ladij... in tako je še z nekaterimi drugimi stvarmi... Odprto puščamo vprašanje, zakaj na nas ni bil raztegnjen zakon o najemu in posojilu, ker smo večkrat zahtevali, pa so nas vedno odbili, čeprav smo imeli na to popolno pravico... Zato se moramo vprašati, čemu je bilo radio Londonu potreba, da je na našem jeziku prinašal trditve, ki lahko nalete pri našem ljudstvu na nepovolen odziv...«

Tako torej priznavajo komunisti sami, da tako rekoč sploh niso bili deležni nikake zavezniške pomoči, ampak so jih in jih puščajo na cedilu ne samo Angloameričani, ampak tudi Sovjeti. No, ljubljanski, tržaški in goriški modrijani, kje neki so sedaj ostale te ogromne dobave, o katerih ste vedeli vedno toliko povedati? In danes? Danes celo ta »kapljica v morje« je zelo zmanjšana. Vse to pa jasno dokazuje, da so tudi Angloameričani že zdavnaj končali z našimi tolovaji!

In »slavni« major Jones? Koliko vika in krika je bilo o njem! Letak za letakom je že februarja, marca itd. 1943. Major Jones poziva Belo gardo k vstopu v NOV, major Jones govori po mitingih, major Jones gor, major Jones dol, vsak dan nič drugega kot major Jones! Vsa upanja so tedaj domači rdečkarji stavili na tega angleškega majorja, ki tolikanj

navdušeno govori o slovenskih razbojnikih in ki je dokaz, da je tudi Anglija na tolovajski strani. In danes? Danes sami priznavajo lažnivost obstoja tega majorja Jonesa, ki je obstojal zgolj v agitacijski domišljiji slovenskih rdečih barab! Saj vendar sami pišejo, da so prvi zavezniški oficirji prišli konaj maja 1943. leta! Da, laž ima kratke noge, in to zlasti rdečkarška laž.

Izredno značilen za slovenske komuniste pa je stavek: »Naši narodi bojujejo oboroženo borbo od prvih dni okupacije, od julija 1941. leta.« Tako torej sedaj smo si vsaj na jasnem! Okupacija Slovenskega se torej ni pričela aprila meseca, ko so Nemci in Italijani zasedli Slovensko, ne, tedaj ne, pač pa julija 1941. leta, kajti tedaj se je pričela komaj vojna med osmimi silami in Sovjetijo! To dejstvo znova potrjuje, da OF ni bila ustanovljena pred julijem 1941. leta z namenom, da bi reševala in osvobodjevala Slovence, temveč šele po vstopu Sovjetov v vojno, da bi izvedla komunistično revolucijo. Zgolj borba za izvedbo komunistične revolucije je bil vzrok za ustanovitev OF in njene razcapane »vojske«.

Angleška »pomoč«, major Jones, »borba« proti okupatorju, vse to je zgolj sad prevroče komunistične domišljije, sad, ki naj bi dal mestnim zaslepljenecem nove pobude, sad, ki naj bi pripeljal še ostale »reakcionarce« in zlasti »bologardiste« v komunistični tabor in pod komunistično knuto. Danes je položaj že jasen! Komunistični zločinci sami priznavajo, da jih je zapustil tudi zunanji svet, sami priznavajo, da se morajo boriti gol in bos, sami se pritožujejo o »nehvalnosti sveta! Naš narod se ni dal begati in se bo danes dal še manj begati, kajti pravica mora zmagati!

GOSPODARSTVO

Grška valuta

Kakor javlja britanska poročevalska služba iz Aten, bodo izdali v Atenah poleg bankovcev za 1.50 in 100 drahem tudi druge bankovce, ki se bodo glasili na druge zneske.

Kakor poročajo iz Aten, so se zavezniški odločili prevzeti polovico grških državnih upravnih stroškov. O grških protiuslugah za to pomoč ni pa nič znano.

Celotni dosedanj obtok bankovcev v Grčiji bi bilo možno kupiti, kakor poročajo iz Aten, za 25.000 soverignov (1 soverign je 1 zlati funt šterling).

Francoske finace. Kakor javlja pariški radio, je imenovan za naslednika smrtno ponesrečenega finančnega ministra Le Perouja kolonialni minister Plevan za začasnega finančnega ministra. De Gaulle kakor izgleda ni mogel najti strokovnjaka, ki bi sprlo sedanjega položaja prevzel to odgovorno mesto. Gotovo pa je k temu še mnogo pripomogel primanjkljaj v državnih financah v višini 120 milijard frankov.

Podržavljenje Renaulta. Podržavljenje avtomobilskih tvornic Renault lahko smatramo, kakor pravi neka pariška vest, za izvršeno dejstvo. V neki uradni pariški objavi je bil govor o tem, da se Renaultove tvornice sicer prvo, toda ne zadnje tovrstno podjetje, ki ga bo doletela usoda podržavljenja.

Gospodarska katastrofa Bonomijeve Italije. Gospodarsko katastrofo Bonomijeve vlade osvetljuje komunikne krščansko-demokratske stranke, v katerem čitamo naslednje: nad 7 milijonov Italijanov je brez doma, tretjina državnih železnic je razdejana, 15.000 mostov je porušeni, nad 1 milijon hektarjev zemlje je pod vodo, ali tako uničeno, da ni uporabno v bližnji bodočnosti. Prometna sposobnost železnice je padla na 20 odstotkov svojega obsega pred zasedbo zavezniških. Trgovska mornarica razpolaga le še z 10 odstotki svojih prejšnjih ladij in kapaciteta električnih central je padla za 80 odstotkov. K temu pa je priložiti še razna razdejavanja v gospodarskih in podležljiv, inflacijo, pomanjkanje premoaga in živil kakor tudi pomanjkanje zdravil. Z izjemo izredno majhnega sloja gornjih plasti nima večina italijanskega naroda pod Bonomijevo vladno možnost prehrane in preživljanja, ugotavlja nazadnje komunikne.

SPORT

Danes bo padla odločitev

Danes popoldne bo na igrišču SK Ljubljane padla odločitev, kdo izmed obeh — Istok ali Ljubljana — si bo osvojil prvo mesto v nagradnem turnirskem tekmovanju za Merenthalerjeve žoge in pripadajoči denarni delež.

Za nastop najboljših dveh ljubljanskih klubov je v mestu veliko zanimanje in prav gotovo je, da bo današnja tekma na Ljubljani deležna velikega obiska. Gledalcem se bosta današnji enajstorice predstavili v najmočnejših postavah, tako da bomo danes videli najboljši nogomet, kar ga vsa Ljubljana premora. Obe moštvici sta se za to odločno srečanje temeljito pripravili. Ljubljana je v današnjem srečanju gotovo favoriti, vendar pa Istokove enajstorice ne gre podcenjevati, saj je še močnim klubom marsikatero zgodila. Ljubljana bo prav gotovo v današnji tekmi pokazala svojo rutino, vedno povezanost, tehnično prednost in izenačenost posrednih igralcev. Istok pa nam bo zagotovo postal borbena postava, po čisto, valnostjo, odločnim startom in nevarnimi napadi. Kar se torej športnih užikov tiče, bodo prijatelji nogometa igre in številni pristaši enih in drugih zagotovo v polni meri prišli na svoj račun. Neodločen izid, in za tem bo Istok v prvi vrsti strelom, bo odločil prvo mesto Istoku, če tosen poraz pa ga bo postavil na častno drugo mesto v končni fazi turnirskega tekmovanja. Ljubljana se bo morala gotovo potruditi, če bo hotela spraviti vse izkupiček, saj bi ji polovičen uspeh ne zadoščal. V današnji tekmi mora Ljubljana zmagati, če hoče zavzeti prvo mesto, alcer bo to pripadlo letošnjemu nogometnemu novincu, kar bi bilo zanj več kot častno.

Prijatelje nogometa vabimo, da pridejo danes v velikem številu na igrišče Ljubljane, da vidijo lepo in napeto borbo ter z dojetnim navijanjem bodre svoje fante na zelenem polju. Tekma se začne ob 14.30.

V predtekmi se bosta prav tako za prvo mesto pomerili juniorski enajstorici Mladice in Viča. Tudi pri njima gre za vse. Katera od njiju bo zmaga, si bo priborila prvo mesto med juniorskimi moštvi, obenem pa tudi najlepše nagrade. Tudi pri tem srečanju bomo videli lepe poteze, saj moštvi obeh sta znani po svoji lepi in pametni igri. V tekmi med Mladico in Vičem bomo gledali pri delu naše najmlajše, upanje naših domačih klubov. Tekma se začne ob 13.30. Tekmi bosta ob vsakem vremenu.

hrepnenje njegovega arca. Sicer ga poganski Rim vabi v mreže razuzdane igralke Emilije, toda on ljubi samo čisto Vestalko, ki tudi njega — ljubi. Ponoči prihaja na vrt njihovega hrama, pa ga ona ne more naznaniti, ker bi ga doletela smrt. Fabricej molji za njeno spreobrnjenje, kar bi mu jo privedlo v naročje, sklene pa tudi, da jo bo ugrabil, kot je njegov oče njegovo mater. Še preden to izpelje, pride njegov obisk pri Vestalki v javnost. In s tem največjim zapletom se prvi del konča.

V ta ljubzenski okvir je Jeske Choiniski postavil mnogo slik poganskega Rima (poroka, Vestalčin hram, prerokovanje, uradovanje, patrijsko življenje), pa tudi več podob katoliškega Rima (vera proletariata, papeža Siricija pri obredih v cerkvi, osebnost milanskega Ambrozija itd.). Uporabil pa je tudi za zaplet in zaplet tako potrebne, a v antičnih povestih že šablonske vohune (Grk Simondee) ter številne vzgojitelje mladih junakov (Teodorik). Povest je sicer živahna, pisana, je pa le bled posnetek »Quo vadis«. Premalo ima močnih prizorov, k so taka odlika »Quo vadis?« ter obstaja le bolj v besedah. Glavna vsebina — zaplet ljubezni med poganskega Vestalko in krščanskim vojaškim poveljnikom — je pa zanimivo skicirana ter nas sili, da na peto pričakujemo nadaljevanja.

pa po »Quo vadis?« še bolj málalo na nove uspehe. Če Sienkiewicz zajema v svojem romanu čas prvega vznika krščanstva v poganskem Rimu za časa Nerona, je Jeske Choiniski prijel anov od druge strani: propadanje tega veličastnega poganskega rimskega sveta sprlo — krščanskim vladarjem. Če je pri Sienkiewicz glavna anov ljubezen krščanske device Lidije do poganskega patriarha, ki na koncu sprejme krščanstvo, je tu obrnjen zaplet: ljubezen krščanskega veljaka, vojvode Fabricija do poganske device vestalke Fauste Avsonije, ki jo pozneje privede v krščanstvo. V »Quo vadis?« vlada triumf poganskih cesarjev, ko je še Cerkev v katakombah, tu pa ugaša rimsko sonce, ki je samo še tradicija plemstva, ne pa več vodilna državna vera, ki ni več v katakombah, temveč je z milanskim škofom Ambrozijem že cesarja Teodozija prisilila, da ji je uklonal glavo. Vendar pa je katolištvo v Rimu prevladovalo še v nižjih plasteh ter še ni bilo državniško borbno sprlo ponižnega papeža Siricija. V tako okolišč, ko je Rim izgubil tudi pomen državnega središča, sprlo dualizma vzhodnega in zahodnega dela, ko sta rimski imperij vladala cesar Teodozij v Konstantinoplu in cesar Valentinijan II. v Vienni, je pisatelj postavil svoj roman (l. 391.).

Pisatelj postavi za nosilca poganskega plemstva in njegove samo in zgolj tradicionalne vere upravnika italske province prefekta Flavinija in konzula Simaha, ki sta svojo idejno borbo proti krščanstvu potrdila tudi s tem, da sta poročila svoja otroka v nov zakonski par. In prav s to poroko, ki sta jo proslavila z vsem sijajem prav zato, da dasta poudarek poganstvu Rima v času Teodozijevega edikta, se začne povest. Pri tej javni ceremoniji pride do javnih nemirov med kristjani in pogani ter najde smrt kakšnih 50 ljudi. Tudi pogreb teh žrtve oblasti in rabraba za ščuvanje proti galilejcem. Njihova poslednja borbenost za tradicije gre tudi tako daleč, da proglase na tajnem sešanku za »obrambo rimske vere« vojno proti krščanskim cesarjem. Tu je višek zgodovinskega zapleta, ki se doigrava v tem zvezu. Kot nosilec protidejanja pa je mladi vojvoda legij v Italiji, Iliriji, itd. Vinfrid Fabricij, »barbar«, sin Alemanca in baskiške poganke, borbena katoličan, pristaš odločnosti in borbosti milanskega škofa Ambrozija. Fabricij pride v Rim z naročilom, da izvede Teodozijeve edikt in uniči poganski Rim, prav v času patrijske poroke. Že ob poroki, ki ji prisostvuje kot cesarski poslanec, pa se zagleda ob vestalko Fausto, ki je odedel nemir in

Primorski Slovenci si grade svojo bodočnost

Ob prvi obletnici svoje ustanovitve morejo Slovenske narodne straže na Primorskem pokazati lepe sadove trdega dela — Kulturna pomlad gre čez slovenske kraje

Slovenska zemlja v Primorju se je pred enim letom prebudila k novemu življenju. Zelo se je z idealnim in silno težkim delom za splošno obnovo in splošen boj komunizmu. Prvi protikomunistični borci na Primorskem so morali imeti veliko idealizma in veliko poguma. Vztrajali so pod najtežjimi pogoji in skoraj zapuščeni, ker so se zdeli sprčo vseh mogočih težav kakor fantasti, ki ne računajo z realnostjo.

Toda ljubezen do naroda je zmogla to, da kar bi bile navadne človeške moči prežibke. Kmalu se je iz teh skromnih početkov in osnov dvignil močovit sklop Narodnih straž z dobrim poveljstvom in široko razpredenimi postojankami.

Slovenske Narodne straže so danes edini reševalni borilci za narodne stvari na Primorskem. Predstavljajo utelešeno idealno slovenskih narodnih tradicij in so naslednjice narodnega protikomunističnega boja v vseh področjih in smereh. Daleč proč so od vsakega narodnega šovinizma. Je to hočejo, da tudi naš narod sodeluje pri obnovi Evrope kot skupnost, kajti do-

voll je žrtvoval in pokazal, da je vreden sodelovati v boju proti brezbožstvu in pri graditvi novega sveta.

Protikomunistična borba je vodilo Narodnim stražam v Primorju. Dovolj gorja je ljudstvo moralo pretrpeti zaradi komunistične revolucije, zato je najprej treba odpraviti zlo komunizma, če hoče narod še obstati; kajti poseg komunizma v narod je tako ekrajno vsestranski, da ni mogoče iti mimo nobenega področja narodnega udejstvovanja kjer ne bi bilo treba z odločnimi prijemi trgati kali gmojne komunistične ideologije. Komunizem uporabi pri svojem delu vse prijake, bodisi narodu svete ali ne, poštene ali ne; kajti kakor pravi Kidrič, »je najvišji moralni zakon za vsakega aktivista OF — uspeh stvari (kom. revolucije)«, zato je dovoljeno vse, da le pelje v komunizem.

Edino Narodne straže nadaljujejo kulturne tradicije slovenskih buditeljev v Primorju

Tako so komunisti na Primorskem in predvsem na Goriškem hoteli šolstvo uporabiti za vprego rdeči mladinski organizaciji Pionir. Tiste slovenske šole, po katerih je ljudstvo leta in leta hrepelo, da bi se v njih otroci učili materinega jezika, so hoteli komunisti napraviti za narodne pohujševalnice, kjer naj bi po načrtu kvarili slovensko mladino, jo zastrupljali s komunističnimi zmotami in jo vzgajali v sovraštvo do Boga in do našega naroda. V njih bi učili otroke le vzklík nekdanjim pobijalcem in zločincem, nagajali bi jih k pobiranju orožja, pri katerem se je že toliko otrok ponesrečilo, in vseh drugih dejanj, ki vodijo otroke v zločinski delovanje.

Da rešijo mladino, so predstavniki Narodnih straž v prvi vrsti poskrbeli za prave narodnovzgojne šole. Poleg ostalega kulturnega življenja, ki kaže vesel napredek, je razvoj šolstva v zadnjem času tako lep, da smemo upati v vstajenje prenovljenega slovenskega duha. Vsa ta zdravi čut prebivalstva za sodelovanje in pomoč pri obnavljanju šol je potrdil, da taka dejanja, ki obljubi eled, postavijo na laž vsa prerokovanja komunističnih pisnov, češ da je vsa Goriška njihova in čaka osvobojenja. Vse slovenske šole so komunisti proglasili za okupatorjevo delo in zagrozili z represalijami tistim, ki bi jih obiskovali. Vendar se šole polnijo in kažejo največji razmah.

Kljub nasprotovanju komunistov se na Primorskem še vedno ustanavljajo nove šole

»Straža ob Jadranu« prinaša nekaj večjih podatkov glede šol v Primorju. Med drugim pravi: »Z Goriškega nam poročajo, da se slovenska mladina v velikem številu vpišuje v nove odprte šole, ki se te dni odpirajo po vsej deželi. Konec oktobra je bilo v osnovno šolo vpisanih 220 otrok, v St. Petru pri Gorici 92, v Tolminu 140, v Volčah 120, pri Sv. Luciji 105, v Slapu ob Idriji 38, prav tako lepo število otrok obiskuje šolo v Idriji, Idrišči, v Kobaridu, Libušnjah, v Kredu, Ajdovščini in Sturijah. V Vipavi obiskuje šolo 365 slovenskih otrok itd.

Lepo število slušateljev so imeli dopolnilni učiteljski tečaj v Tolminu in v Gorici, prav tako tečaj, ki se te dni odpira v Gorici.

Na slovensko gimnazijo v Gorici se je vpisalo skoraj 200 dijakov in je odprtih šest razredov. Brez dvoma bo tudi lepo uspel vpis v rudarsko srednjo šolo v Idriji.

Globoko moramo biti hvaležni primorskim domobrancem in vsem, ki so tako rešili slovensko mladino pred komunistično zločinsko roko.

Kratka poročila

Berlin. Po ugotovitvah nemškega statističnega urada se je gibanje prebivalstva v Nemčiji v prvi polovici leta 1944. nadalje ugodno razvijalo. Število rojstev je občutno naraslo, število porok se je malenkostno znižalo, in to zaradi tega, ker je bilo v poslednjih letih stalno mnogo več porok kot v normalnih časih.

Stockholm. Reuter javlja, da pogrešajo letalskega maršala sira Strafford Leigh-Malloryja. Mallory je 14. novembra z letalom zapustil Anglijo, da bi prevzel svoje novo mesto šefa letalskega poveljstva v jugovzhodni Aziji.

Stockholm. »Times« potrjuje sedaj, da je prišlo v Atenah že do gladovnih nemirov. V nekem članku o grškem gospodarskem položaju pravi: Sklep grške vlade o stabilizaciji valute z izdajo novih novčanic s stodoletnim zlatim in deviznim križjem je bil le prvi korak za rešitev resnega finančnega problema. Izboljšanje bo prišlo le polagoma. Pred vrati je huda grška zima ter bo zato položaj grške vlade v prihodnjem času precej obupen.

Sirene tulijo

Noč. Nenadno se prebudiš. Sirene tulijo. Alarm. Začne prav lahko, tuli kot pošast in zopet joka kot otrok, strašno, zateglo, neskončno dolgo... Kaj razmišljaš? Ali tuli tebi ali meni ali tisočim, ki so še pravkar sladko spali, pa stopajo v naglici v zaklonišča. Zakaj tuli? Naj si ljudje rešijo življenje, jih opominja. In kaj še? Naj pazijo, da jih ne bo ranilo. Gasilci čakajo na svojih mestih, da bodo gasili požare. Zdravniki in zdravniške sestre so pripravljene, da bodo pomagale nesrečnejem. Vse je pripravljeno. Vse? Zakaj potem sirena tako strašno tuli?

V oblakih grmijo strašne orgle stoterih bombnikov. V groznem bobnjenju hrumijo motorji. Letala drvijo skozi ozračje in nosijo smrt in uničenje. Nesrečni oni, ki jih bo zadel strašen plaz meteorjev iz jekla in razstreliva. V eni uri jih bo moralo umreti sto, tisoč... morda še več. Bombniki bodo hrumeli nad zemljo, ljudje pa bodo stopali pred Sodniki, ki mu ni skrita nobena tajna in noben vzgib duše. Kdo jim more pomagati ob smrti? Zdravniki, zdravniške sestre... Ti so pripravljeni za one, ki se bodo oteli, čeprav ranjeni. Onim, ki so živi in zdravi, pa morajo v trenutku umreti, ne morejo pomagati. Ti morajo umreti, pu-

stiti morajo življenje, duša pa mora pred Boga. Sirena tuli: Pripravite se na smrt. Sirena tuli: Rešite svoje duše. Umirajoči se bodo vsak čas morali odločiti o svoji večnosti. Nimajo duhovnika, sami bodo od strahu komaj znali moliti. Sirena tuli: Rešimo njihove duše.

V naših močeh je, da jim moremo pomagati. Če nas sirena budi iz spanja in nas podnevi zmoti v delu, nas opominja k pripravi na smrt in k molitvi za umirajoče. Bog je vse videl in naprej. Videl je tisoče, ki bodo umirali naenkrat, pa je vedel tudi za tuljenje siren. Čudovito vodi naravno delovanje ljudi, pa vse porablja tudi za svoje nadnaravne namene. Veren človek ve, da ga Bog opominja tudi z naravnimi sredstvi, naj skrbi za svojo dušo in za umirajoče. Hoče nas združiti v molitvi za umirajoče. Naj ne bi nihče pozabil: »Zdaj bodo zopet človeške duše stopale pred božji prestol.«

Takoj sedaj sklenimo velikodušno, da bomo ob vsakem alarmu zmolili zdravomarijo za umirajoče. Koder boš, na cesti, doma, v pisarni, v tovarni, boš zmolil zdravomarijo. Toliko časa boš vedno imel. Vsi pa bomo ta teden molili za umirajoče in da bi ta svoj sklep držali tudi pozneje.

Z madžarskega bojišča

Berlin 14. nov. Boljševiški velenapad na Madžarskem, čigar prvi napadalni cilj je železniška proga od Budimpešte proti Niskolezu, se je večeraj po malenkostnem napredovanju prejšnjega dne ob nemškem odporu na vsem bojišču zaustavil. Kaže, da ne morejo z rezervnimi oddelki izravnati velikih sovjetskih izgub, da bi lahko napadali v dosedanjem obsegu. Posebno zanimivo je dejstvo, da 6. gardna oklepniška armada, ki je bila močno potolčena pri Debrezenu in Szolnoku, doslej še ni stopila v bitko, ker je še niso dopolnili.

Po izpraznitvi Jasztokszallasa so se nemške in honvedske čete hrabro uprle

sovjetskim oklepniškim oddelkom. Neko boljševiško bojno skupino, ki je vdrla v Fuezes-Abony, so položili ter je komaj ušla obkolitvi.

Boji so bili zopet otežkočeni zaradi trajnih nalivov in snežnih viharjev. Severno od izliva Drave v Donavo se položaj kljub nadaljnemu dovozu sovjetskih ojačanj ni spremenil. Nemške čete so prestregle nek sunek v moči polka v moštišču Batina, ki ga je podpiral težak ogenj poljskih in protitankovskih topov z vzhodnega obrežja Donave. Kraj sam je trdal v nemških rokah.

»Le vprašanje časa«

Sanghaj, 17. nov. Hitri uspehi japonskih čet so ojačali v Čungkingu mnenje, da so kitajska obramba v jugozahodni Kitajski končno zlomila. Kakor poroča »United Press« iz Čungkinga, je »prodor japonskih čet do indokitajske meje in s tem vzpostavitev celinske zveze iz Tokija do Singapura samo še vprašanje časa, potem ko so čungkingške čete izgubile mnoge važne strateške ključne postojanke v provinci Kwangsi.«

Zaradi hitrega japonskega napredovanja v provinci Kwangsi se čungkingška vlada trudi, da bi rešila iz ogroženih ozemelj čim več ljudi in gradiva. Odvoz nadzoruje osebno prometni minister Tsenggangfu in minister za socialno skrbstvo Kuchengkaang je dal urediti sprejemna taborišča za begunce v Kweiangu in Čungkingu.

Nova izdaja Grimmovih pravljic

O Grimmovih Pravljičah, ki jih je že že svoj čas izdal Ljudska knjigarna v prevodu A. Bolharja, pa jih sedaj v povetani izdaji ter s prirediteljevim uvodom vnovič pošilja ista založba s slovensko mladino, ni treba mnogo pisati, ker spadajo že sto let med najbolj priljubljeno svetovno mladinsko čtivo ter je tudi pri nas že dobro znano. Pravljičje, kakor sta jih zbrala ta dva nemška znanstvenika med nemškim ljudstvom, so v sto in sto izdajah že šle med mladino, pa ne samo nemško, temveč tudi med drugonarodno, ter so povsod doživele velik uspeh ter naravnost klasično ceno. Je to pristno narodno blago, po navadi tudi visoko poetično, nazorno, ter velja — v izbiro seveda — za bisere narodnega pesniškega ustvarjanja v dolgih stoletjih pred romantiko, ki je njih ceno dvignila in priznala njihovi preprostosti in naivnosti sloves velike prvotne umetnosti. Škoda, da se je prevajalec A. Bolhar v uvodu dotaknil samo leksikografskih podatkov obeh bratov Grimmov, kar večine ne bo mnogo zanimalo, ni se pa ozrl na pomen in smisel pravljice samih ter vrednotenja pravljice blaga kot lastnega vsem narodom evropskih in tudi drugih kultur, zlasti še, ker ravno o tem obstajajo cele skladovnice knjig (Bolte-Polivka itd.). Tako bi videli, da te pravljice niso izključno nemško blago, čeprav so bile napisane med nemškim narodom, temveč njihov mitos in motivnost segata tudi v našo kulturno preteklost. Tako naj bere naša mladina te lepe, da čudovite pravljice, kakor sta jih zbrala in zapisala brata Grimm, kot pravljice iz naše pravadnosti, iz duha naših pradedov, ki je veroval v dobre sile v človeku in zmago dobrote v vsakem primeru. Teh 45 pravljic na 221 straneh bodo gotovo najlepše darilo za sv. Miklavža ali pa za božič ter naj postanejo prava družinska knjiga, vir neštehtih pripovedi, ki naj jih starši pravijo svojim malčkom v predšolski dobi, ali pa naj jih otroci sami bero v prvih razredih ljudskih šol. Toda tudi odrasel človek se bo rad zatapljaval vanje kot v — spomin na svojo mladost, pa tudi v moč te preproste, naivne, pa tako visoke — umetnosti.

Pravljice so bogato ilustrirane (Milko Bambič).

Še en „kolaboracionizem“ - sodelovanje z zločinci

Tradicija krščanskega zahoda odklanja zločince v javnem življenju

Ko so leta 1830. poizkusili z upori tudi v italijanskih pokrajinah, je Felicité Lamennais, ki je imel tako goreče srce za irski osvobodilni napor, zlasti pa za poljski upor omenjenega leta, v svojem glasilu L'Avenir odločno odklonil vsakršno podporo italijanskemu uporu. Glavni ideolog katoliškega liberalizma, ki so mu bila že vnaprej draga vsa gibanja ljudstva in narodov za svobodo, je italijanskemu uporu leta 1830 povedal, da noče imeti z njim nič skupnega zato, ker ga navdihujejo in vodijo brezbožni in zločinski ljudje; take vrste ljudje so pa nezmožni izvojevati svojemu narodu svobodo. Entuziast svobode, ki mu je bil boj za svobodo nekaj zvišenega, ni pustil, da bi se v tako plemenito gibanje vmešavali ljudje iz nižine. Z vsa zapadno tradicijo je bil prepričan, da se z zločinci ne gradi nov svet. To prepričanje je bilo tudi še splošno prepričanje njegove generacije.

Javno mnenje našega časa pa je tako, da so zločinci — brezbožniki mu itak ne delajo težav — sposobni bojevniki ne samo za »narodno osvoboditev«, ampak tudi socialno reformo. Miselno degenerirana inteligenca, ki je glavni nosilec današnjega javnega mnenja, jemlje z nekim obudovanjem na znanje povišanja nekdanjih rojstajšev za marksistične in razglasitve kriminalcev za narodne heroje. Je pač preteklo od 1830. leta že nad sto let, in v sto letih je že izhlapela skoraj vsa krščanska vsebina iz prelepe vaze, kateri je Taine primerjal evropsko kulturo.

Zahodno-evropska civilizacija je bila v vsem svojem zgodovinskem razvoju prepričana, da brezbožniki in zločinci niso sposobni za častne politične službe. To prepričanje je sestavni del občečloveške tradicije. Tudi antični svet — dokler se ni izrodil — je imel naraven odpor zoper razne Katiline. Krščanstvo je — zvesto Učenikovi besedi: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega,« — vedno priznavalo v polni meri svetni oblasti pravico in dolžnost, da preganja zločin in zločince, »kajti meča ne nosi zaman, saj je božja služabnica, ki se mešuje v strahovanje tistega, ki dela hudo« (Rim 13, 4), kakor pravi sv. Pavel, ki je tako pozitivno ocenjeval javni red, utelešen v njegovi dobi v rimskem imperiju.

Kultura, ki jo je navdihovalo in zgradilo krščanstvo na razvalinah antike, ki ni zločina nikdar imenovala drugače kakor zločin in zločince ne drugače kakor zločince, je imela brezbožnike in zločince za nezmožne, da bi opravljali politične službe.

Da spada med zločince tudi brezbožnost, je bilo splošno prepričanje Evrope, tudi po protestantski verski revoluciji in sicer ne le v katoliškem, ampak tudi protestantskem delu.

Machiavelli in renesančni politiki so uvedli zločin tudi teoretično v politiko, smatrajoč ga za eno izmed sredstev umetnosti in s tem odprli pot zločincem

do javnega dela. Toda če je bil machiavellizem omejen sprva predvsem na renesančne dvore, je v moderni dobi postal vodilo tudi za mase. To je bilo preletstvo zlega dejanja, ki je po nekaj stoletjih padlo na vladarski sloj, potem ko je uvedel v politiko zločin. V splošni miselni anarhiji zadnjega stoletja je politični zločinec zaradi anarhistične in komunistične propagande vedno bolj dobival sloves socialnega reformatorja.

Ni pa odpirala zločinu vrat do »javnega življenja samo politika, temveč tudi sekularizirana pravna teorija. Najprej se je črtalo iz seznamov zločinov brezbožstvo; vendar so prosvetlenski juristi glede politične nesposobnosti zločincev še vedno stali na stališču zapadne tradicije. Tudi pravni pozitivizem je postavljali še neke norme, po katerih so se odzemale za določene zločine njih storilecne častne državljanske pravice do socialnih funkcij. Vendar je vprav ta pravni pozitivizem, ki zanika naravno pravo, po drugi strani tudi kriv pravne desorijentacije v današnji dobi. Pravo, odtrgano od svojega transcendentnega vira se vse preveč kaže kot samovolja vladajočih, tako da ga ljudje, ki so izgubili smisel za forme in norme, le prelahko smatrajo za nekaj, kar more pač tisti, ki se polasti oblasti, spet po svoji samovoljni spreminjati. Izguba smisla za forme in norme pa je danes po zaslugi vitalizma in njegovega govorenja o življenjskem realizmu itd. splošen pojav nevernega in nemislečega dela inteligence. Vitalizmu je ves pravni red zgolj beseda, edina odločujoča instanca mu je dejanje. (Naslov Kočbekove revije ni tako po naključju) Vitalizmu imponira zlasti močno dejanje, zlasti dejanje mase, še prav posebej revolucija, ki »silovito dejanje človeške skupnosti. Propad pravnega mišljenja je v naši dobi tako velik, da zaradi vitalističnih vplivov celo sicer resni in pošteni možje spriče evolucije vzklíkajo: »To je epopeja!« Kdor pa pravni red pojmuje nominalistično, kakor ga pojmuje vitalizem, ta tudi izgubi merilo za razločevanje zločincev od poštenih ljudi. Ta izguba se toliko hitreje izvrši v času, ki je še sicer tako razpoložen, da spriče umora sprajuje predvsem o krivdi umorjenca in ne toliko o krivdi morilca. V takem času je zločincem tem lažje stopiti v narodno in javno življenje kot odločujoč faktor. Komur je pravni red samo vrsta dopolnjenih dejanj, temu je zločince najboljše politiki. Dejanja imajo osvobodilni in socialni boj za nekaj, kar je nad pravom, za sistem ropov in umorov, temu so dosledno razni profesionalisti ubijanja, ropanja in kraje dosti bolj revolucionarno-tehnično in »vojaško« sposobni za vodstvo osvobodilnega in socialnega boja kot kakšni idealistični amaterji osvobodilnih akcij.

Opisano duševno razpoloženje našega časa so zasnovali tudi zločinci. Sodobni zločinci je dobro spoznal, da se boljša plačila ustanovijo posebno gibanje ali stranko in se z njo polastiti državnega aparata ter tako priti do užitkov in dobrin, ki jih prinašajo javne službe, kakor pa uprizarjati napade na petične privatnike v slogu romantičnega rokovnjaštva. Zato je moderni zločinec rajši organiziral »osvobodilno« in socialna gibanja, ki vsa odvisne od centrale modernega mednarodnega imperializma zločincev. Zločinci so tako pametni, da »dobromislečim« ne povedo tega, kaj so in se jim predstavljajo kot narodni osvoboditelji in socialni prenovitelji. Ti »dobromislečci« so pa vkljub vsej svoji »dobromislečnosti« in dobri volji izročni taktiziranju zločincev, zato ker so zavrgli načela naravnega prava.

Moč organiziranega zločinstva v praktičnem življenju narodov in držav, se tudi mnogim, ki sicer sami od sebe zločincev ne bi pustili do odločujočih mest, zdi tako velika, da jo je treba kot manjšo zlo pač tolerirati, še več, ž njo tudi sodelovati. Pozabljajo pa ti tolerantni politiki, da je njihovo tolerantno in kolaboracionistično zadržanje pogoj za vpliv organiziranega zločinstva, sestavni del njegove sociološke sile. Zavedajo naj se tudi, da zagovorniki dopolnjenih dejanj, ko bo revolucija dopolnjena, njihove tolerance in njihovega sodelovanja ne bodo več potrebovali in da do njih ne bodo prav nič tolerantni, ko bodo izhajali tudi brez njihovega sodelovanja.

Tolerance je tudi zadržanje tistega, ki še ohrani svobodo in dovolj sredstev v svoji oblasti — Bog, ki pripušča zlo, je vsemogoč — ti tolerantje komunističnega zločinstva pa so v organizacijskem sklopu s komunizmom po svoji sociološki zmogljivosti komunizmu inferorni. Zakaj kdor ponudi komunizmu prst, mu bo kmalu moral dati celo roko in še sebe — tak je organizacijski pletež kominterne. Tudi je vprašanje, kaj je socialno manjše zlo kot izročitev družbe v roke zločincem in brezbožnikom v času, ko se da to še preprečiti. Nasproti organiziranemu brezbožstvu in zločinstvu je resnično samo eno vodilo: ne imeti ž njimi nič skupnega. To vodilo je Alfa vsake znanstvene analize komunistične dejavnosti, za katoličane pa navodilo Petra, ki mu govori po Piju.

Tako papeštvo tudi v vprašanju sodelovanja z brezbožnim in zločinskim komunizmom varuje Evropi njen ponos in naravno veličino, ko ji rešuje principe, ki so jo dovedli do njene moči in slave. Sodelovanje z zločinci je simptom popolne degeneracije evropske socialne vesti. Toda naj bodo vremena še tako temna, je gotovo: rimski papež, ki je glasnik tiste tradicije, ki v svojem početku zločinu ni dajala nikdar naslova EVERGETES, bo vsevidljivi nepodkupljivo oznanjal načela prave politike. Kolikor kruteje bodo izkušnje iz sodelovanja z boljševizmom, toliko bolj bodo morali razni modrijani in pametniki priznati, da je imel le papež prav.

O zasilmnem drobižu ljubljanskega mesta

Ko je te dni Pokrajinska hranilnica dala v promet denarne nakaznice po 1000 L, se je jel ves razgovor sukat okrog teh naših bankovcev, zlasti so pa starejši Ljubljančani obujali spomine na nepozabljene »tavarčke«, kot je vsa dežela imenovala zasilmni drobiž po 20 vinarjev, ki ga je ob koncu leta 1919 izdala mestna občina ljubljanska ob županovanju dr. Ivana Tavčarja.

Kako smo si v Ljubljani pomagali pred 25 leti

Skoraj po vseh evropskih državah se je ob prevratu leta 1918 pojavilo skrajno pomanjkanje drobiža, saj zaradi razvrednotenja valut nekatere države niso mogle sprosti natisniti niti dosti večmilijonskih in celo večmilijardnih bankovcev. Prav rade so zato države oziroma banke, pooblaščenice za tisk novčanice, dovolile občinam, naj same poskrbe vsaj za drobiž za najnujnejše potrebe. Kakor raznovrstnih poštinih znamk so se tudi tega zasilmnega denarja polastili zbiratelji ter nam v svojih zbirkah ohranili ogromno število najrazličnejšega zasilmnega denarja. Posebno zanimiv drobiž je izdalo po svojem poročilu znano mesto Meissen, ki je svet presenetilo z odlično izdelanim in krasnim porcelanastim drobižem.

Znamke mesto drobiža

Tudi Slovenci smo težko občutili pomanjkanje drobiža. Ko so že 3. januarja 1919 prišlo v promet nove poštne znamke, ki jih je izdala nova ljubljanska pošta direkcijsko po naročilu tedanje deželne vlade za Slovenijo, smo si pomagali s poštinih znamkami, ki smo jih rabili kar za drobiž. Toda poštne znamke so bile kaj neprimerne za promet. Nekateri so jih začeli kot denar nerodno ponarjati, a najzanimivejši primer zlorabe poštinih znamk za plačevanje se je zgodil na Go-

nosti, akad. slikar prof. Gojmir A. Kos, akad. kipar Boris Kalin in ing. arh. Boris Kobe. Prva nagrada je bila določena na 3000 lir, poleg tega pa še 1000 lir honorarja za osnutek. Ker je bil pa zaradi nujnosti, da drobiž čimprej pride v promet, rok za predložitev osnutkov razmeroma kratek, sta svoje osnutke v določenem roku vložila le dva povabljenca, namreč ga. ing. arh. Gizela Šukljeta in mestni stavbenik Dušan Svetlič.

Lepe zamisli

Strokovnjaki so izjavili, da sta oba rešila težko nalogo prav odlično tako z umetnostnega kot s tiskarskega stališča, pri tem sta pa oba tudi upoštevala, da bi bilo ponarjanje vrednot čim najtežje in skotaj nemogoče. Posebno priznana sodelavka častnega meščana ljubljanskega, mojstra Plečnika, ga. ing. arh. Gizela Šukljeta je pokazala mnogo raznovrstnosti s sodobno uporabo naše ljudske ornametike najrazličnejših tehnik. Glavni motiv je seveda pri obeh ljubljanski zmaj, z večino prav originalno stiliziran. Vrste se motivi slovenskih ljudskih rezbarij, vzorin, slikarj, železnih okovov naših skrinj itd. Kot je ga. ing. arh. G. Šukljeta pri originalnih bolj risarska in ornamentalna, tako je njen tekmeč, stavbenik Svetlič, na osnutkih bolj plastik ter bi njegove vrednotnice delovale kot bi bile tiskane izbočene, torej kot zlahtni izdelki stare pečatne umetnosti v reliefu. Ker je mestna občina imela namen izdati zasilmni drobiž po 50 cent. ter po 1, 2 in 5 lir, sta morala oba projektanta z vsjo natančnostjo narisati po 8, za tisk popolnoma zrelih risb, saj je treba za vsako vrednost risbo za srednjo in zadnjo stran. Če pomislimo, da sta oba v kratkih treh tednih zamislila in do skrajnosti natančno zrisala vsak po 8 različnih risb, zaslužita priznanje in pohvalo ne samo kot iznajdljiva umet-

Entwurf der Frau Ing. Arch. Gizela Šuklje für eine Seite des städtischen Papierkleingeldes für 50 Centesimi.

Osnutek ge. ing. arh. Gizela Šukljete za eno plat nameravanega ljubljanskega mestnega zasilm. drobiža po 50 cent.

renjskem. Neka jajčarica je namreč s svojim tovarišem po Mošnjah in okoli Brezij plačevala jajca kar z rabljenimi poštinih znamkami. Pa so ljudje sleparjema dejali, da prežigosane znamke niso nič vredne, dobili so pa prepričljiv odgovor, češ, kakšni nevedenci so, ker niti tega ne vedo, da mora biti vs denar »štempljan«. Nazadnje se je sodišče pečalo s sleparjema zaradi nakupa čez 500 jajc za rabljene poštne znamke.

Kdaj so izšli »tavarčki«

Zupan dr. Ivan Tavčar je takoj po sneli zglede tujih občin in izdal zasilmni drobiž z ljubljanskim grbom in naslednjim besedilom: »Deželno glavno mesto Ljubljana. Mestna blagajna izplača na ta list zakonito kronsko vrednost — vinarjev 20 vinarjev. Ljubljana, 2. vinotoka 1919. Zupan dr. Ivan Tavčar.« Tega drobiža je izšlo za 200 tisoč kron, vendar je bila pa ta, sicer za tedanje razmere precejšnja množina za vsa dežela toliko premajhna, da so se te nakaznice z večino izrabile in pogubile ter jih mestni blagajni ni bilo treba zamenjati niti polovico.

Ljubljana je torej izdala pozimi leta 1919 samo drobiž po 20 vinarjev, ne pa tudi po 1 in 2 K, kakor smo pred nekaj dnevi poročali.

Že leto dni nam primanjkuje papirnatega drobiža

Ze lanske leto je bil po ljubljanski pokrajinski papirnati drobiž tako izrabljen, da ga celo davčna uprava ni hotela več sprejemati ter je zato med prebivalstvom v strahu pred izgubo nastal splošen poplah. Ker pa tudi kovanega drobiža ni bilo več dosti, je že letos meseca marca sprožilo ljubljansko mestno županstvo zamisel mestnega zasilmnega drobiža. Pri ponovnem referatu za županske posle pooblaščenega generalnega tajnika g. Franca Jančigaja je zato tudi gospod prezident odobril predlog, naj občina pokrene akcijo za uvedbo mestnega papirnatega drobiža. Ker so se zaradi pomanjkanja drobiža cene zaokrožile navzgor ter so bili s to podražitvijo oškodovani zlasti manj premožni sloji, predvsem pa javno uslužbenstvo in delavstvo, si je mestno županstvo večkrat prizadevalo za zadovoljivo rešitev tega perečega vprašanja, vendar pa brez uspeha, čeprav je celo predsedstvo Zdrženja denarjih in zavarovalnih zavodov mesta, občino naprosilo za izdajo zasilmnega drobiža.

Natečaj sodobnih osnutkov za zasilmni drobiž

Tako je mestno županstvo že jeseni imelo vse pripravljeno za tisk mestnega drobiža. Razpisan je bil ožji natečaj med risarji ter je bilo k tekmovalju povabljenih 7 priznanih, zlasti pa takih del tudi vajenih grafikov. Ob enem je bila sklenjena tudi komisija za ocenjevanje, kjer naj bi estetsko stran zastopali gg.: predsednik Narodne galerije dr. Fran Windischer, njen upravnik Janez Zorman, umetn. zgodovinar in konservator dr. Mesensel, ter zastopniki treh panog likovne umet-

Družinska pratika s podobo svete Družine

se dobiva odslej po vseh knjigarnah, trgovinah in trafikah v Ljubljani in mnogih krajih naše pokrajine. Segajte pridno po njej! Brez naše pratike naj ne bo nobene naše hiše.

Je razvedrilo za stare in mlade!

ZATEMNIITEV

za teden, ki se začne 19. novembra in traja do vštete 25. novembra, je od 16.50 do 6.50

Clovek ima mir samo, če je storil svojo dolžnost. (Arnold.)

Koledar:
Nedelja, 19. listopada: 25. pobinkoštna; Elizabeta Tirinška, kraljica in vdova; Poneljan, papež in mučenec.
Ponedeljek, 20. listopada: Feliks Valoa, spoznavalec in ustanovitelj reda; Edmund, kralj in mučenec; Agapij, mučenec.
Torek, 21. listopada: Marijina darovanje; Albert, škof in mučenec; Kolumban, opat.

Dra. skola gledališče:
»Triglavska rola. Izven. Ob 15.

Operno gledališče:
»Traviata. Izven. Ob 16.30.

Kino Matica:
»Immensee ob 10, 14, 16 in 18.

Kino Union:
»Dvoživka ob 10, 14, 16 in 18.

Kino Sloga:
»Noč v Benetkah ob 10, 14, 16 in 18.

Lekarniška služba:
Nočno službo imajo lekarnice: v nedeljo: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78; v ponedeljek: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Deu, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Zdravniška služba:
Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal mestni višji zdravnik dr. Logar Ivan, Rimska cesta 7, tel. 21-66.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Frančiška Kern. V Ljubljani je v Bogu zaspala gospa Frančiška Kern roj. Drešar. Blago mater bodo pokopali v nedeljo ob dveh popoldne iz kapele sv. Frančiška na Zalah. Naj rajna počiva v miru.

† Feliks Gorenc. V Ljubljani je izdihnil mizar g. Feliks Gorenc. Pogreb blagoga očeta bo v nedeljo ob 4 popoldne iz kapele sv. Krištofa na Zalah. Naj rajnima sveti večna luč, vsem njunim dragim naše iskreno sožalje.

OSEBNE NOVICE

Promocija. Na univerzi so 2. novembra t. l. promovirali za doktorja vsega zdravilstva gospodične Zupančič Jakovina, Mazovč Majda in Ujčič Marija. Mladim zdravnicam iskreno čestitamo.

Promocija je za doktorja teologije g. Anton Hočevar iz Mokronoga. Naše iskrene čestitke!

ZGODOVINSKI PABERKI

1523. leta je umrl papež Hadrijan VI., zadnji Nemec na Petrovi stolici. Hadrijan je bil preje profesor v Louenu in učitelj cesarja Karla V., po čigar osebnih naklonjenosti je postal guverner v Španiji. Osebnost izredno pošten in pobožen je sledil na Petrovi stolici Mediceju Leonu X. Hadrijan se je veliko trudil, da bi dosegel mir med krščanskimi narodi in obrnil celokupno njihovo moč proti Turkom, ki so ogrožali krščansko Evropo od juga in jugovzhoda. Toda njegov trud je bil zastoj. Tudi v Nemčiji, kjer so z nastopom Martina Luthra nastali verski spori, je hotel pomirjevalno vplivati, pa ni našel pravega odziva. Pokazalo se je ponovno, da dobra volja enega človeka, pa če je še na tako visokem mestu, ne zmora veliko, če ne najde prave opore.

1808. leta se je rodil v Krenju zdravnik, pisatelj, časnikar in politik Janez

Drobne novice

Križanske moške kongregacije vabimo, da se udeležijo danes, v nedeljo, na praznik sv. Elizabete, molitvene ure v križanski cerkvi od 13-14. — God drugega zavetnika naše družbe bomo slovesno obhajali v nedeljo, 26. novembra, a službo bojo zjutraj in zvečer. Obvestila o tem tudi svoje prijatelje! Dijaški kongregantisti I. meš. meš. šole na Prulah imate kongregacijski sestanek vsak ponedeljek ob 15 v trnovskem župnišču. Udeležite se ga v čim večjem številu!

Pisarna Društva sloph v Ljubljani, Gradišče št. 7, pošljuje od ponedeljka, 20. novembra t. l., dalje vsak dan razen nedelj in praznikov od 13-16 popoldne.

Obvestila Preveda

Prodaja hrusk

Od 20. do 22. t. m. dobijo bolniki proti odvzemu glave bolniškega nakazila za mesec oktober, izdanega od mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani, po 1 kg hrusk. Prodajna cena za kg je 16 lir.

Ureditev oddajanja stanovanj

Šef pokrajinske uprave je veljavnost naredbe o ureditvi oddajanja stanovanj z dne 18. oktobra 1943, št. 16, Službeni list št. 266/84 iz 1943 do nadaljnjega podaljšal.

Opozorilo

Vsem obiskovalcem protikomunističnih predavanj, ki so se vršila v dvoranah kina »Sloga«, Delavske zbornice in Zavoda za socialno zavarovanje za obrtno-trgovsko-gostinsko stroko in služkinje, sporočamo, da so zaradi tehničnih ovir od 20. novembra dalje ta protikomunistična predavanja do nadaljnjega ukinjena. — Delodajalci naj obdrže kontrolne kupone za poznejša predavanja. Informacijski odd. Šefa pokr. uprave.

Konferenca Sodalitatis za dekanijo ljubljanske poklice bo v sredo, 22. t. m., ob 10 v škof. računovodski pisarni kot ponavadi.

Vse dijake, dijakinje opozarjamo na instruktivne predmetov in tujih jezikov. Vpisovanje dnevno: Specialne instruktivne, Kongresni trg 2-11.

Izšla je knjiga »Kneippe — Moj testament. Dobi se v tiskarni J. Blasnik-a nasl., Ljubljana, Breg 10.

Slovesni Requiem za f. g. opata Petra Jurka bo v sredo, 22. t. m., ob 7 v frančiškanski cerkvi Marijinega Oznanjenja. Prijatelji in znanci, udeležite se zadušnice za dragim pokojnikom!

»Družinska pratika« naročite po telefonu, če kličete št. 23-61, 17 (kajigovoznica).

Odlično delo dr. Vladimirja Šenka »Konkres svete aliance v Ljubljani« je prvo delo iz diplomatske zgodovine v slovensčini. Izšlo je v ljubljanski knjigarni, Gosposvetska cesta 3.

Jutri ob 18 bo v mali filharmonični dvorani javna produkcija gojenec violinistke odelka Karla Sainca na Matični šoli. Sporedno bodo izvajali: Črnivec, Oblak, Udovc, Klopčič, Turk, Hubad, Kapus in Pečenkov. Nastopijo posamezno, v duetih in ansamblih. Spremlja ga. Mirca Saincova, Začetek ob 18. Mala filharmonična dvorana.

Ogled najnovejših slik V. Skraňnjaja bo v nedeljo, 19. t. m., v ateljeju državne gledališča, Bleiweisova 13, nasproti vladni palači, od 9-17 brezplačno.

Nova priprava za predenje s pomočjo šivalnega stroja se je obnesla kot nadomestilo za kolovrat v toliki meri, da ni moglo aproti ustreči vsem navdušenim gospodinjam, ki si žele nabaviti to napravo. S pomočjo tega malega nadomestnega kolovrata ali predilnika imenovanega ali bodo naše gospodinjke napredle v zimskem času tople preje iz ostankov volnenih tkanin in pletenin, pa tudi volna iz šimle bo dobro služila v te namene. Za predenje pa je nujno potrebno: mikano predivo. Ker ni moglo dobiti v to svrhu potrebnih krtač, da bi si vsak posameznik opravljal to delo, se je odločila Zveza, zadruga malih gospodarjev, da preskrbi v prvi vrsti kupcem teh predilnikov, pa tudi ostalim interesentom, ki imajo že kolovrate mikano predivo, bodisi lastne ali v zameno za prinešeno volno s malim doplačilom za delo. — Sprejem volne v mikano je oddaja mikanega prediva opravlja Zveza v svoji poslovalnici na Gallusovem nabrežju 33 vsako sredo in petek ves dan. Volno je prinesiti v prostorni vrečki iz blaga, in sicer najmanj 1 kg ter največ do 3 kg. Člani zadruga in društva »Mali gospodarji« imajo prednost in popust v ceni proti predložitvi članske legitimacije.

LESNO OGLJE

vsake količine — kupimo proti zelo dobremu plačilu.

MERKUR - Puharjeva 6

Sprejemajo se redni dijaki in privatisti srednjih šol k dnevnemu pouku in vsaki predmetov. Istotam se vrši pouk za učence ljudskih šol. Informacije: »Korepetitorji«. Mestni trg 17-1.

Pomen verskih vrednot za človeško družbo je gotovo aktualno vprašanje. Obdelava je Frano Terseglav. Knjižica je izšla v zbirki Sodobnih vprašanj pri Mohorjevi družbi. Dobite jo v vseh knjigarnah.

Nižešolec (ke) dobe učno pomoč. — INŠTRUKCIJE — NOVI TRG 5.

Učite se strojeplaj! Novi tečaj prične najpo 20, 21. in 22. novembra. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče, zasebnem ali javnem poklicu. Pouk dopoldne, popoldne ali svačur dogovorimo po želji obiskovalcev. Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Prospekti: Trgovska ulica 15. »Christofor učni zavod, Domobranska 15.« Srednješolske-like, izkoristite prosti čas, se pridružite strojeplaji. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče. Novi tečaj pričenja 20, 21. in 22. novembra. Informacije, prospekti: Trgovska ulica 15. »Christofor učni zavod, Domobranska 15.«

Formicort pastile za desinfekcijo ust in grla dobite v lekarnah.

Bobli Slovenskega slovnice a pravopisno je edina za ljudske šole in edina od oblasno odobrena. Založba Kleinmayr & Bamber, Miklošičeva 16.

Šolske vesti

I. dekliška (šentjakobska) ljudska šola prične zopet s rednim poukom v ponedeljek, 20. t. m., pri uršulinkah, vhod iz Nunske ulice. V ponedeljek imajo pouk ob 12.30 IV. razred, III. a in I. a: ob 15 pa IV. a, III. a in I. b; v torek ob 12.30 IV. a, IV. a, II. a ob 15 IV. b in II. b. — Ostali urniki v zvezi s poukom v šoli. Višja ljudska šola (V. oddaja) pride v ponedeljek ob 7.30 pred šolsko poslopje na Grabnu. — V nedeljo bo šolski av. maša kot navadno ob 8 v cerkvi sv. Florijana. — Upraviteljstvo.

II. deška ljudska šola na Grabnu prične zopet s rednim poukom v ponedeljek, 20. t. m., v trnovskem župnišču, kjer je bil zdan II. mestni otroški vrtec. — A oddaja imajo pouk v ponedeljek, B oddelki v torek in sicer: IV. razred ob 7.30, III. ob 7.30, I. ob 12. II. ob 14.15. Višja ljudska šola imajo pouk v ponedeljek ob 16.30. — Upraviteljstvo.

Rdeči križ poroča

Paketi, Vratni red za sprejemanje paketov od 20.-24. novembra je sledeči: A. B. in C v ponedeljek, D, E, F, G in H v torek, I, J in L v sredo, K v četrtek in M v petek. — Uradne ure so vsak delavnik, razen bote, od 8-11, v petek pa tudi od 13-16.

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Oddaja gospodarskega orodja v najem je prišla v teh časih v navado, kot piše »Kärntner Zeitung« z dne 18. novembra 1944, saj orodja skoraj nikjer ni moč več kupiti. Začelo se je z izposojanjem likalnikov in se nadaljuje še z drugim orodjem — in zaveda se je dobro obnesla.

Pri tekmovalju v pridelovanju sočivja in sadja na Koroškem, je postal državni zmagovalac v pridelovanju sadja Hans Zernatto iz Trebnja pri Beljaku, v pridelovanju sočivja pa več posestnikov iz Beljaka, Admonta in Thona. Zmagovalci so prejeli posebno državno častno diploma.

Nesreča s bombjo. V špitalu se je 16 letni učenec Adolf Sinčar ponesrečil

z bombjo tako, da je skoraj oslepel in se zdravi v celovški bolnišnici.

Smrtina kosa v Celovcu. — Te dni so umrli v Celovcu: 26 letna hči trgovca Josipina Dobovič; 68 letna vojna vdova Frančiška Koroščan; 81 letna bolniška strežnica Katarina Lepušič; 74 letna vdova železničarja Elizabeta Marinič; 13 letni sin delovodja Herbert Cavko; 70 letna vdova železničarja Ana Dovjak in 44 letna posestnica Katarina Grubelnik.

Na zahodnem bojišču je padel naddesetnik Hugon Kraigher iz Podlublja na Koroškem.

Na vzhodnem bojišču sta padla: 24 letni četovodja SS Erik Hribar in poddesetnik Maks Kompoš iz Celovca.

V Beljaku je umrla 49 letna žena mizarskega mojstra Terezija Mihor, v Celovcu pa 35 letna Stefanija Račnik.

S Spodnje Štajerskega

V Laškem pri Celju so dobili novega župana. Županske posle v Laškem je prevzel dosedanjí šoštanski župan, odlikovanec in član stranke Strobl. Vodja krajevne skupine je postal nadučitelj, član stranke Brandstätter. Vodja krajevne skupine Hubert Hauke je namesto Strobla prevzel županske posle v Šoštanj.

Oddaja ovnov pri Sv. Mihaelu na Štajerskem. Deželna zveza ovčerejcev na Štajerskem je imela nedavno pri Sv. Mihaelu tretjo oddajo ovnov. Pripeljali so 67 ovnov.

Spominška slavnost v Ptuj. Člani nem.-soc. delavske stranke v ptujskem okraju so se 9. novembra t. l. zbrali

v veliki dvorani Nemške hiše. Deželni svetnik Bauer je poudarjal pomen tega dneva. Vsi navzoči so navdušeno poslušali njegove besede. — Istega dne so pokopali dve žrtvi tolovajev, in sicer četovodjo Johanna Weinhertera in policijskega pristava Heinricha Kunza. Grob so obdali razni odličniki, a okrožni vodja, deželni svetnik Bauer, je imel nagrobni govor, kjer je poveljeval junaštvo obeh rajnikov.

Na graški univerzi je gostoval dne 17. novembra t. l. profesor dr. Anton Mayer iz Zagreba in je predaval o temi: »Novejša dognanja na področju ilirske vere«.

V Brežicah so se spominjali nadesetnika Viktorja Stenga, ki je bil štiri leta na raznih bojiščih in je zdaj padel na vzhodnem bojišču.

Sestanek okrožnega vodstva v Brežicah. Tu se je zbralo zastopstvo okrožnega vodstva v Brežicah, kjer je govoril o sedanjem položaju novi vodja v okrožnem vodstvu, član stranke Odo Häfler. Hkrati je uvedel novo okrožno žensko voditeljico, članico stranke Gizelo Ronacher, v njen posel.

Ponesrečil se je s motornim kolesom 36 letni preglednik knjig Henrik Pušnjak iz Grada. Z motorjem se je na klanec tako nesrečno prevrnil, da si je poškodoval vratnico.

Visoko odlikovanje Spodnještajerca. Zaradi izrednih zaslug na bojišču je desetnik Ernest Silc iz Vukovja pri Sv. Marjeti ob Pesnici prejel izredno odlikovanje: zaponko s častnim listom.

Kako komunisti vlečejo za nos tiste, ki se puste

Človek ne ve, ali bi se smejal ali bi se jokal nad agitacijo, ki jo oganjajo komunisti že tri in pol leta med slovenskim ljudstvom. Težko, da bi mogel kdo oceniti ogromno škodo, ki jo je prinesla slovenskemu ljudstvu komunistična agitacija. Ne po vsebini ne po obliki nima primera v slovenski zgodovini, ker ne izbira sredstev. Sicer ni samo brezvestna, nemoralna, zločinska, ampak je tudi otročja, naravnost bedasta, skratka, največkrat nima ne repa ne glave. Laž je včasih pri tolovajih tako debela, da bi jo lahko kar zagrabili. Ni zameriti ubogemu kmetu ali delavcu, če jim naseda, ker v borbi za vsakdanji kruh nima časa in tudi ne prilike, da bi razkrivala tolovajske laži. Večna eramota je, da je to »prosvetljenec« bitje, sol slovenske zemlje — izobraženec kar požira komunistične laži. Kmeti in delavci komunisti s silo prepričujejo, mnogi »izobraženec« pa prostovoljno in slepo sledi komunističnim lažem. To je neodpustljiv greh!

Tekmovanja za vsako ceno

Da navedemo samo en primer komunistične neumnosti! Vsi raznovrstni in šivilni napor komunistov imajo samo en cilj, namreč: aktivizirati mase v kakršni koli smer, samo da prinese komunistom uspeh. V tem njihova iznajdljivost nima mere. Eno najbolj cenjenih gesel so razpisali raznih tekmovalij. Ta tekmovalja bi naj bila nekaj podobnega kakor sovjetske petletke, toda preračunane samo na dobo 2 mesecev, zato bi jih morali pravilno imenovati »dvomesečnice«.

Ker vse komunistične laži in vabe niso nič zalegle ter niso preslepile slovenskega ljudstva, so se vrhili na tekmovalja. Dne 7. aprila je razpisal IOOF »narodno tekmovalje«, ki je trajalo od 27. aprila do 27. junija. Ofarski naduti »državnik« so menda res mislili, da bodo Slovenci kar planili na tekmovalje, a so se kruto prevarali. Komunistične zmame glave so morale same tekmovalje v vseh panogah narodno osvobodilne borbe in v izgradnji narodne oblasti za izvršitev postavljenega načrta in za dosegajočega uspeha preko postavljenega načrta. Uspeh te komedije je bil enak veliki ničli.

Dična ocenjevalna komisija

Toda komunisti noben neuspeh ne ustrani. Saj gre vedno na račun naiivnosti. Dne 10. avgusta 1944 so »dalekovidni« ofarski državnik razpisali drugo tekmovalje, ki so ga krstili tekmovalje »zmage«. Trajalo je od 20. avgusta do 20. oktobra. Izdali so poseben časopis za tekmovalje, v katerem se na vse »mile« višje upravičujejo, zakaj ni prvo tekmovalje uspelo. Navajajo šest vzrokov. Čez prvo tekmovalje so sicer naredili kratko in malo križ, toda za tekmovalje »zmage« so se pa temeljito pripravili, kajti imenovali so posebno ocenjevalno komisijo s samim prov. ministrom Francem Lubejem kot predsednikom na čelu in s Ceneom Kranjem, bivš. pripravnikom dr. knjižnice kot tajnikom. Člani pa so bili: Pepca Kardelj, žena rdečega diktatorja in sestra nolanjega ministra Mačka, Josip Jeras, biv. učitelj in »ultra« nacionalistični dobrovoljec, Franc Svetek, biv. socialistična zvezda, Milan Apih, partije, Zima Vrščaj in Vilma Baebler, predsednica ZSM.

Tekmovalje »zmage« se je prevrglo v tekmo porazov

Zakaj so silili komunisti take »dilematične« v to brezpomembno komisijo? Zato, ker so si obetali velik uspeh in pa zato, ker so za trdno računali, da bodo že prvega novembra delili nagrade v samih Ljubljani, kar dokazujejo tudi številni odmevi v zasebnih tolovajskih pismih, ki jih imamo na razpolago. Krasno so se urezali, kakor že stokrat! Tekmovalje »zmage« se spremenila v tekmovalje porazov in bežanja. Radovedni smo, kje in kdaj je razglasila ta slavna komisija uspeh tekmovalja porazov in kje je in komu je razdelila nagrade. K temu nas silita dva važna razloga: 1. da dokažemo, kako kosmate jemljejo izpod prave komunisti, kadar »farbajo« ljudstvo, in 2. da prihranimo Churchillu in njegovim sodelavcem mnogo starih las, ker se trudijo okoli obnove sveta. Brezsmiselno je njegovo letanje v Moskvo. Mnogo bolj pametno bi storil, da bi se podal v Kočevski rog, kjer mu bodo naši »državnik« radovolje zaupali vse taj-

nosti uspešnega vojskovanja in nečrtnega gospodarstva brez UNRA. Kdor nam ne verjame, naj bere naš dvomesečni glasnik tekmovalja, katerega so natiskali v tisoč izvodih komunistični gospodarski in vojaški — čarodeji.

Tekmovali so v 16 panogah.

Program pa tek ...

V 1. panogi napovedujejo dobesedno: »V Sloveniji moramo mobilizirati še 10 do 15 tisoč moških v okviru splošne mobilizacije.« Ali je še kaj kakšen tak noroc v Sloveniji, ki bi temu verjel?

V panogi 2 pravijo: »Z industrijskih in prometnih ustanov moramo mobilizirati 5 do 8 tisoč moških.« Najbrž so te moške potegnili iz znamenite Brečljeve industrije, ki obsega dve žagi in tri mlinci Menda se jim toži po slavni železničarski brigadi!

»10.000 domobrancev!«

Panoga 3: »Prisilno mobiliziranih domobrancev moramo prevesti v NOV do 10 tisoč.« Vendar enkrat javno priznanje domobrancev tudi s tolovajske strani. Do sedaj smo žili iz tolovajskih ust, da domobrancev sploh ni, da je nekaj malega izdajalcev, katere bodo tolovaji vse poklali. Zdaj so pa sami komunisti priznali, da hočejo iz teh izdajalcev v dveh mesecih izvesti »10 tisoč prisilno mobiliziranih domobrancev«. Prejeto sedaj še prostovoljno mobilizirane domobrance, ki jih čaka nož in tolovajska likvidacija, pa bomo po samih tolovajskih računih dobili število domobrancev. To je pa že lepa vojska, ki se je je treba včasih bati. Ali se niso morda oči Kidrič s tole trejto točko sami sebe malo preveč udarili po zobeh? — Kislo je grozje!

Panoga 4: »Skrivačev in dezertirjev moramo vključiti v NOV 3000, to je do malega vse.« Ali jih ne vidite »Lažnivih Ključev«? Prej so pa rekli, da ni niti enega skrivača, kaj šele dezertirja. Torej hrabra vojska le dezertira v kljub ruskim, angleškim in tolovajskim znamenjem? Bog ve zakaj?

V panogi 5 pravijo, da bodo osnovali 2000 novih odborov na neosvobodjenem ozemlju. Na papirju lahko!

Vse »mora« postati rdeča ...

Panoga 6: »Naš cilj je pridobiti za delo v OF 100 tisoč moških, 150 tisoč žen in 80 tisoč mladine.« Ni manj kot 330 tisoč Slovencev. Lepe skomine imajo ti komunisti, toda leto 1941 je minilo, pa še takrat niso mogli zbrati niti četrtine pristavev, ki naj bi jih preslepili zdaj samo v dveh mesecih. S tem so komunisti in njihova OF javno priznali, da nimajo nikakega uspeha med ljudstvom. Kako naj pridobijo za OF 330.000 Slovencev v dveh mesecih, če pa v štirih letih niso mogli pridobiti niti desetine tega. Tako govori in piše lahko samo politični žongler!

Kaj vse bi radi požrli kmetu

Polovica razpisa je posvečena po gospodarskemu delu. Iz panoge 8 izve-

ko koliko ta narodna osvobodilna vojska požre samo v dveh mesecih: »Vojska porabi v dveh mesecih: 450 ton moke ali žita, 1000 ton krumpirja, 400 ton fižola ali ješenja, 500 ton mesa (ali 2000 glav živine), 40 ton masla. Treba je pripraviti za oddajo gospodarskim komisarjem OF 600 ton svežega sadja, 150 ton posušenega, 20 ton suhih gob.« Velik žolodec imajo. V enem letu porabi 32.000 glav živine, 17.000 prašičev in to vse na račun ubogega slovenskega kmeta. In še se dobe po Ljubljani salonski ofarji, ki mislijo, da se bosta po vojni mleklo in med cedila po Slovenskem. Iz teh uradnih komunističnih podatkov si lahko sami ustvarijo vsaj približno sliko, kako je izropana Slovenija. Ta gospoda naj si dobro zapomni tisto poskočnico: »Jau, jau, kje bom jemal, da bom svoj stari babi dajal?«

Pravljice za — odrasle otroke

Iz panog 10 do 16 izveemo, da bodo tolovaji dvignili posejano površino za 5%, zgradili 80 apnenic, 300 tisoč kub. metrov drv, ki jih moramo speljati na dovozna mesta v vaseh. Dalje 250 tisoč kub. metrov tesanega in »zaganega« lesa, 200 vagonov oglja za industrijo? In avtomobilski promet itd. In vse to so morali »natekmovati« od 20. avgusta do 20. oktobra. Zdaj pričakujemo samo še uradnega obvestila, za koliko so ta našti komunisti sploh prekoračili, ker pri tolovajih je uspeh vedno vsaj dvakrat večji, kakor ga pričakujejo. Taka poročila oni tudi svojim zavestnikom pošiljajo in Churchill ter Roosevelt jim sveto verjamejo. Bog ve, če jim tudi Stalin verjame. Kako »gorostasno« lažejo komunisti vsemu svetu, dokazuje najbolj novica, o kateri se tudi slovenski zaslepljeni lahko sami prepričajo.

Samo norci morejo, simpatizerji OF pa hočejo — verjeti

»Omladinska borba«, ki je »organ« saveza komunistične omladine Jugoslavije, objavlja v novembrski številki (6) 1943 na strani 33, tole: »Kao pobednik u tromesečnom takmičenju dobio je prelazno zastavico okrug Škofja Loka. Usprkos najgorem gestapovskemu teroru i vrlo teškim prilikama — omladina tog okruha ima 120 odbora ZSM dala je u NOV oko 8000 mladih boraca, a samo je jedna skupina omladinaca i pionira tog okruha uništila je njemački tank, 5 kamiona i 6 lovačkih aviona!«

Rad bi vedeli, v kateri norišnici se nahaja tako velik norec, ki bi jim kaj takega verjel, kar verjame seveda ljubljanska inteligencija. Saj se ne splača pisati o teh kosmatih lažeh. Bolj nas le dejstvo, da se taki megalomanski komunistični načrti presojajo v inozemstvu največkrat kot spričevalo naše politične nezrelosti. Take komunistične stvari niso več samo izraz političnega sovraštva, ampak so tudi pisan dokument degeneriranosti našega bednega duha.

Navodila za kurjenje s šlezijским premogom v gospodinjstvih

V gospodinjstvih so prirejena kurišča štedilnikov in peči običajno za trboveljski premog. Izmera rešetke znaša največkrat 15x25 cm, višina od rešetke do štedilniške plošče pa ca 18 cm. Ker je šlezijški premog kalorično mnogo visokovrednejši kot trboveljski, ga bo pri pravilnem kurjenju šlo manj kot trboveljskega.

Predvsem bi bilo potrebno, da se rešetke nekoliko zmanjšajo (za ca. eno tretjino) na ta način, da se jo obložijo ognjestalnim materialom.

Pravilo bodi, da se nalega premog vedno na žarečo podlago v kolikor mogoče majhnih količinah in sicer tako, da obdaja skozi rešetko prehajajoči zrak vsak komad premoga od vseh strani.

Kuriti se mora torej z zadostnim vlek in s sorazmerno večjo količino zraka kot pri trboveljskem premogu. Zaradi tega morajo biti spodnja vrataca za pepel primerno odprta, pri zakurjenju bolj, med izgorevanjem pa manj. Vsaka gospodinja bo torej morala sama preizkusiti, v koliko bo odpirala navedena vrataca pri kurjenju.

Neobhodno pa je potrebno, da tudi odprtino v zgornjih kurilnih vratih delno odpre ter na ta način omogoči zraku, da pride nad rešetko. Ta zrak je za pravilno izgorevanje šlezijškega premo-

ga neobhodno potreben, ker pomaga, da zgore hlapljive sestavine premoga, ki bi sicer odšle neizkoristne v dimnik ter povzročile, da bi se zalozil dimni rov odnosno dimnik s sajam. Preveč tega, tako zvanega sekundarnega zraka se ne sme dovajati, ker bi sicer kurišče preveč ohladilo. Tudi v tem primeru mora gospodinja s preizkusi dognati, koliko bo odpirala odprtino za ta pomožni zrak v kurilnih vratih. Jako ugodno pa je, če se uporabljajo tako zbrane patentne obročke pri štedilniških luknjah, kjer se z zasukanjem teh obročkov lahko uravnava dovod zraka nad rešetko.

Ako bo gospodinja pazila na zgoraj navedena navodila, bo porabila malo premoga in premog bo zgorel v čisto droben pepel skoraj brez vsake žindre. Ko pa zjutraj zopet zakuri v štedilniku ali peči, naj natančno pregleda pepel in pobere iz njega one majhne koščke koksa, ki bodo ev. nastali pri izgorevanju ter jih ponovno naloži na ogenj.

Ponovno se opozarja, da naj se na sorazmerno zmanjšano rešetko nalaga premog pri pravilnem dovodu zraka pod in nad rešetko, večkrat in v malih količinah. S tem načinom kurjenja bo gospodinja racionalno izrabila premog in premagala vse težkoče in nevšečnosti, ki so se ji pojavile pri dosedanjem kurjenju s šlezijским premogom.

Plačevanje prispevkov pri pokrajinskem vojaškem uradu

Vojaški urad pokrajinske uprave (Pokrajinska cesta 3) ho izplačeval dosedanjim upravičencem pripadajoče pristojbine po naslednjem redu:

1. Podpora za mesec november 1944 avtorcem civilnih internirancev in sicer od 25. do 28. novembra za upravičence iz Ljubljane, od 29. do 30. nov. za one izven Ljubljane.

2. Vzdrževalnina za mesec november 1944 avtorcem Slovencev, ki služijo v nemški vojski: od 25.—30. novembra.

3. Začasno pokojnino za mesec december 1944 aktivnim članikom, vojaškim uradnikom in podčastnikom bivše jugoslovanske vojske od 2.—5. decembra.

4. Prehranilo za mesec december 1944 avtorcem vojnih ujetnikov aktivne in rezervne jugoslovanske vojske, in sicer:

od 2.—5. decembra za upravičence iz Ljubljane, od 6.—9. decembra za one izven Ljubljane.

Podpora se izplačuje gornje dneve (razen nedelj in praznikov) samo od 8—12 in se zaključ 9. decembra.

Nove prošnje se bodo reševale šele od 10. decembra dalje v uradnih urah, t. j. od 9 do 11.

Upravičenci se dolžni predložiti tele listine:

a) osebno izkaznico;
b) pošto svojega člana iz vojnega ujetništva, oz. internacije, pisano vsaj avgusta 1944 in pozneje in naslovljeno na upravičence, ki podpora prejema, ne pa na drugo osebo.

Ako take pošte upravičence nima, potem mora predložiti potrdilo rajonske policijske stražnice (za Ljubljano) oz. potrdilo pristojne občine (za okolice), da se omejeni član družine še ni vrnil domov.

Tako potrdilo zamenjuje edino lahko uradno potrdilo Rdečega križa, ako navaja, kje se dotičnik nahaja in ako je izdano meseca avgusta t. l. oz. pozneje.

Kdor izmed upravičencev ne more priti osebno, lahko pooblasti pismeno drugo zanesljivo osebo (oni izven Ljubljane n. pr. gr. župana, tajnika, uradnike prehrane), katerim naj se izroči tudi vse, kar je pod a), b) in c) označeno.

Ako občinski organ želi dvigniti pripadajoče prejemke za vse, ali več upravičence, iz občine, naj se napravi skupen seznam po tukajšnjem razpisu V. U. št. 2196 od 21. VIII. t. l. Za one osebe, ki se redno javljajo, naj se predloži njihova pošta.

Pripominja se, da se bo denar izdal edino proti predložitvi navedenih dokumentov.

c) Ako upravičence sprejema podpora za več oseb v družini, je take dokumente predložiti za vse članke iz družine.

Opombe: 1. Po dloku prezidenta Pokrajinske uprave 1.7438 od 16. VIII. 1944 ustavi la pri vojaškem uradu vsem onim družinam, katerih avtorji so iz voj. ujetništva v Italiji nikakor ne javljajo s pošto, ter njihovo sedanje bivališče ni znano, ali so pa prešli na inozemski državni teritorij. — Prav tako bo podpora ustavljena avtorcem internirancev in bivaljš konfirirancev, ki se od 1. januarja 1944 niso nikakor oglašali avtorcem, ter njihovo sedanje bivališče ni znano, niti se ne ve za njihovo usodo.

Vse take osebe, razen na inozemskem teritoriju živečih, bodo predane drugim socialnim ustanovam, kot pogrešani, ter bodo dobivali podporo po svojem družinskem, gospodarskem in pridobitnem stanju, kakor bo to predpisano od tozadevnih uradov.

2. Družinam interniranih, konfiriranih ali priprtih razvrščenih in nerazvrščenih avtor-bencev države, pokrajine ali drugih javnih in pomožnih ustanov ne pripada niti preživnina niti sploh kakšna podpora pri tukajšnjem uradu.

Pokrajinski vojaški urad.

Posebno učeči se mladini

toplo priporočamo branje Svetovih knjig, saj v sleherni najde kaj, kar ji bo v poznejšem življenju koristilo. Starši! Kupujte svoji doraščajoči mladini Svetove knjige!

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Čolnarna v Tivoliju zaprta

Ker je nastopilo mrzlo poznojesensko vreme in se bliža zima, je mestna vrtnarija s 15. t. m. zaprla čolnarno v tivolskem ribniku. Mnogo veselja je nudila čolnarna ljubljanski mladini, ki se je kaj rada vozila v čolnih in krepko veslala po ribniku. Nekateri malčki so postali prav spretni čolnarji in veslarji. Nerešni bili nobenih. Celotno prevrnil se ni nihče.

Česen in kranjske klobase

Sobotni živilski trg srednjega novembra je bil ob meglji in zmrznem mrazu. Nenevadno zgodaj se je začel razvijati tržni vrvež. Preudarne gospodinjke so pribajale prave zgodaj in nakupovale vse dobrine, ki jih jim sedanjí trg more nuditi. Gospodinjke je bilo v prvi vrsti ustrezno, da so branjevi bili založeni s lepim, zdravim in debelim česnom, ki je bil uvožen iz Italije. Bil je na družinske karte proti določenim odrezkom. Mnogi ljubljanski česen prav radi jedo s kruhom. Pravijo, da zaleže dobro in je nekak vojni nadomestek kranjski klobasi.

Klopi iz parkov na zimskem spanju

Mestna vrtnarija ima do 250 lepih, trdnih klopi, ki jih vsako leto ob nastopu lepega pomladanskega vremena čez vroče poletje tja do pozne jeseni postavljajo po raznih mestnih parkih, drevoredih in nasadih. Sedaj so začeli delavci mestne vrtnarije spravljati te klopi pod streho. Primerilo se je, da so »kulturni« ljubljanci odnašali klopi in jih skrivali za razno grmovje. Menda je bilo nekaj klopi odnešenih daleč ven iz parkov. Oni, ki so se ob lepem vremenu kratkočasili na klopih, bodo pač morali svoje dnevne sestanke preložiti kam drugam, pod kako zavetje in zatišje.

Teško pričakujemo čebule

To bi se ljubljanske gospodinjke razveselile, če bi branjevi prodajali za vsa-

NOVA MLADINSKA KNJIGA!

Brata Grimm:

„PRAVLJICE“

Druga popravljena in pomnožena izdaja. 221 strani. Cena vezani knjigi lir 65.—.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Po delitvi zaseke

Dobro je bila organizirana zadnja delitev zaseke, ki so jo mesarji prodajali v dveh skupinah, ne pa v treh, kakor je bila doslej navada. Zaradi alarmov so mesarji postregli z zaseko na odrezko tudi strankam, ki niso bile pri njih vpisane za meso, samo da je poslovanje in razdeljevanje šlo hitreje od rok. Razdeljeno je bilo do 2.250 kg zaseke. Med gospodinjami so se menjavali različni pogovori o zaseki s praktično gospodinjkega vidika. Z maščobami bolj preskrbljene so razodele prijateljicam in znančkam, da so zaseko porabile za polpete, druge pa so povedale, kako morajo z zaseko previdno in natančno ravnavati in cvreti, da iztisnejo iz nje nekaj več masla. Zadnja zaseka jim ni izpolnila vseh upov. Mnogo je bilo ocvirkov, a malo masla. In s to mastjo morajo prav varčno beliti ves mesec.

Dramsko gledališče

Nedelja, 19. novembra, ob 15: »Triglavska rožca. Mladinska predstava. Izven. Cene od 40 lir navzdol.

Ponedeljek, 20. novembra: Zaprt.

Operno gledališče

Nedelja, 19. novembra, ob 16:30: »Travlatas. Izven. Cene od 60 lir navzdol.

Ponedeljek, 20. novembra: Zaprt.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman

6.

Saj je bil časih izvrsten plavač, je pomislil. V poslednjih letih, odkar je bil župnik, se žal, ni več uril v tej umetnosti. A v svojih dijaških letih je plaval po deročih rekah in se je delj časa obdržal pod vodo kot drugi njegovi tovariši. Pa bi nemara le mogel plavati tja... če bi le dospel skozi kipeenje, potem bi že dosegel tudi ladjo... Vso noč je begal sem in tja in razmišljal to zadevo — in preden si je bil še sam na jasnem, je bilo vse že tako urejeno v njem, ko da je storil že trden sklep, ko da je že vse odločeno. Da, na vsak način bo poskusil. Vendar ni o tem z nikomer govoril. Ni maral, da bi že vnaprej obravnavali njegovo namero. Hotel je, da se mu slabotno upanje v srečen uspeh samo od sebe spremeni v prepričanje o uspehu. Hotel je biti spričo tozadevnih težkoč neoslabljen in tako trden, da ga ne bodo omajali v njegovem sklepu ne njegovi in ne čigar koli pametni razlo-

Ko se je zdanilo, se je vrnil Finnur in prinesel župniku kruha s presnim

ko je z brodolomci. Da so še živi, so sklepali po tem, ker so zjutraj že slišali zasile strele, in pa po tem, ker ni morje doslej še nobenega trupla napravilo na breg, čeprav bi moglo biti to tudi odhod, da so bili ti revčki privezani in so obviseli na ladji, dasi so bili nemara že mrtvi.

Finnur je zbudil župnika, kakor je bil obljubil. In ko mu je Sera Sturla povedal, kaj namerava storiti, in ga prosil, naj mu priskrbi kako lahko vrv, se je na vse mogoče načine trudil, da bi prijatelja prepričal, naj opusti ta nevarni načrt. Vse se je razvnel, ko mu je dopovedoval, da je povsem nemogoče plavati tjakaj. Skušal je Sera Sturla prepričati, da bo s tem le lahkomišelnost in brez vsakršnega upanja na uspeh tvegalo svoje življenje. Opozarjal ga je na njegovo ženo in na otroke, ki ga pričakujejo, in ko vse ni nič zaleglo, se je slednjič razjezil in mu govoril, kakor govori odrasel človek s trmoglavim otrokom. A Sera Sturla ni odjadel. Na vse, kar koli mu je njegov prijatelj navajal, je odgovarjal le, da ga ne more nič, prav nič pripraviti do tega, da bi opustil ta poskus. Dejal je tudi, da je neumno, če pravi, da tvega življenje, saj ga lahko vsak čas potegnejo na kopno, če bi videli, da ne bi mogel več vztrajati. In kaj naj mu škodi, če se zmoe! Brez dvoma bo že torej mogel prenesti kratko bivanje v vodi, kot so brodolomci

lahko prestali muke dolgega dneva in dolge noči. Ko ni vse nič zaleglo, se je Finnur, dasi je bil le srednje dober plavač, ponudil, da bi sam skušal tja splavati, ali bi pregovoril kakega ribiča za to.

Toda Sera Sturla je uveljavil svojo voljo. Čim so ljudje zvedeli, da hoče župnik poskusiti, da bi priplaval do razbitine, so se ljudje molče zgnzili krog njega in so se zastrmeli vanj, ko da bi ga prikrivali videli. Že je slekel tista oblacija, ki jih pri plavanju ni maral imeti na sebi, in so mu dali plavalni pas, medtem ko so mu konec dolge, ozke vrvi privezali pod pazduho krog života. Ta dogodek je bil tako vsem blizu in tako mogočen, da niso ljudje niti mogli govoriti o njem. Zadovoljili so se s tem, da so tudi najmanjšo pripravo spremljali s tako pobojnostjo in pozornostjo, ko da bi se pripravljalo kako sveto opravilo — ali kakor bi prisluškovali, da se bo zgodil čudež. In preden so se do dolga zavedli, je bil župnik že nared. Vsi navzočni so se nehote zdrznili, ko se je dolga postava nenadoma izločila iz skupine, sklonjena stekla proti počasi odmikajočim se vodom in nato planila pod zelenobelo obdobljeni greben rjoveče kotalečih se valov.

Minil je dolg trenutek, ko ga ni bilo videti, nato se je prikazala njegova glava. Videli so, kako se je na vso moč boril in kako ga je na novo

vstali pljusn morja premagal. Čez hip nato ga je morje, vsega obdrgnjeneja in premočenega, vrglo na kamniti breg... Trikrat je poskusil in trikrat so ga valovi zgrabili in odplavili na kopno ko mahdravo kunjco. Obraz mu je bil ves razpraskan, roke so mu bile odrte, noge razrezane. Ni se zmenil za to, niti čutil ni tega. Nič ni poslušal dobrih nasvetov ljudi ali njih iskrenih prošelj, da naj vendar že odneha. Misli je samo na to, da mora paziti na napake, ki jih je nemara vselej zagrešil, in kako mora izkoristiti nauk, ki si ga je pridobil po teh treh izjavljenih poskusih. Ko ga je bilo morje v tretje vrglo na suho, je napravil precejšen požirek žganja, počival je malo delj ko prej, stekel je nato v četrto na isto mesto, kjer je morje posrkavalo valove vase, in se je z vso silo zagnal proti prihajajočemu valu — tako globoko, kot je le mogel. To pot je trajalo mnogo delj kot sploh kdaj, da so ljudje zunaj na klečeh opazili njegovo glavo. Zaklicali so tem, ki so držali za vrv, naj ga potegnejo na kopno — toda vrv je z enakomernimi sunki polzela kar dalje in dalje. Ljudje je niso še hoteli potegniti k sebi. In slednjič se je prikazala njegova glava za hip nad morskno gladino — daleč tam zunaj — a je kof izginila. In spet je preteklo dolgo časa in vrv je polzela dalje — enakomerno in hitreje ko doslej.

MALI OGLASI

Službe

FANTA
14-16 let staraga, ki zna ministrirati sprejme takoj v službo za cerkev in dom upravnika pokopališča pri sv. Križu, Ljubljana. (b)

NUJNO SE ISČETA
sposoben krojač in čevljar, po možnosti z lastnim orodjem. Predstaviti se v četrtki med 16-18, Erjavčeva cesta št. 18/L. (b)

PREDICO ISCEMO!
Kolektor in zakurjen prostor je na razpolago, če predica s tem sama ne razpolaga. Naslov s event. navedbo pogojev oddati v upravi »Slov.« pod št. 10162. (b)

Gospod. POMOCNICO
pridno, pošteno išče dvočlanska družina v centru mesta. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10129. (b)

SLUŽKINJO
samostojno za vsa gospodinjstva dela išče k 2 osebam, res dobra hiša. Oskrba in plača prvotna. Pogoji: ljudska in lepa vedenja ter pridna in poštena. Naslov v trgovini, železnice, Tavrčarjeva ul. 11. (b)

ZA RUFET
sprejem pridno, verno in pošteno dekle s prakso kavarne ekspres aparata, voljno na drugi delu dela. Prosim sliko proti vrtni ter opisati prejšnjo službeno mesto. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10170. (b)

SLUŽKINJO
in postrežnico takoj sprejem proti dobri plači in hrani. Vprašati dopolnilne od 8 do 11 v delavnici Wolfova št. 4 ali od 13 do 15 na Domobranski cesti 7. (b)

SLUGO
za trgovino išče. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10187. (b)

Stanovanja
iščejo

ENOSOBNO STANOVANJE
ali samo sobo kjer koli išče. Ponudbe na upravo »Slov.« pod št. 10070. (c)

Soba
iščejo

MIRNA GOSPODINJA
prosi umiljena srea za skromen topel kotiček v mestu ali v bližini mesta. Ponudbe na upravo »Slov.« pod št. 10128. (c)

Soba
oddajo

ODDAM SOBO
osebni, katera bi pomagala v gospodinjstvu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10130. (b)

Poizvedbe

ROKAVICO
unjenjo, desno, temno, zvezno, sem zgolj 15. nov. od vojne bolnišnice do kongresnega trga. Pošten najditelj se naproša, da jo prinese na roko. Vodmatka 11/L, levo. Grubit Ludovik. (b)

Knjige

PRODAM
mali Mayerjev konv. leksikon, 6 knjig, 7. izdaja, nerabljena. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Leksikon« 9963. (b)

KNJIGE:
slovenske in nemške priročne, nemške znanstvene in sicer tehnične in medicinske najnovejše dobe. Pletarstvo Slovensko-nemški slovar, kakor tudi druge knjige kupi knjigarna Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16. (b)

Posestva

ZEMLJIŠČE
prodam, m² 80 lit. — Ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Nič posredovanja« 10166. (b)

Glasba

GOSLI
z lepim čistim glasom, primerne za študij v vseh razredih ali igranje v orkestru, prodam po ugodni ceni. Ogled: Rimska c. 13, levo. (g)

LASTNIKI GLASOVIRJEV!
Poslušajte se telefon. Če številke 99-23, ki pokliče specialno turo za oglaševanje ter popravi glasovirjev in harmonijev. Jarasak, Zrinjskega cesta 7/L, Ljubljana. (b)

RADIO IN KLAVIR
kupimo prof. zelo dobremu plačilo. Nasl. v upravi »Slov.« pod št. 10233. (k)

GOSLI
mandolino, bisernico, klavir, harmoniko, klavirsko, diatonično in otroške, radioaparete, gramofone in plošče prodaj - Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dram. gledališča. (g)

Komisijna trgovina

HINKO PRIVŠEK

Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča.
prodaja: moške zimске suknje in obleke - damске plašče in jopе, volnene jopе, moške škornje, usnjene in suknene golenice, suknje, galosje, damске čevlje, blazine, kapne, rjuhe, posteljna pregrinjala, otroške športne in globoke vozičke, moška in pa ženska kolesa, elektr. kuhinjski rešo, likalnik, svetilke, za nočne omare in za pisalne mize, petrolejke, umivalnik in vrč, stroj za izžemanje perila, radioaparete, tamburico, mandolino, godli, violo, kitare, citre, klirni in godalni rog, flauto, harmoniko - klavirsko, diatonično in male za deco, gramofone, kadilne garniture, damске torbice, usnjene kovčke, rute za narodno nošo, zavese, medenasto karniso, aktivno, fotoaparat, samovar, likalnik, servise, ogledala, stikalnico za sadje, drsalke, lekarniško tehniko, minilek za orehe, stenj, hore in krznenе ovratnike, dinamо svetilko itd.

PERILO:
Moške plače, triko - blazice, predvojnе, nekaj komadov, prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 9764. (f)

PRODAM
dve moški obleki za srednjo postavu, škornje št. 42 zamenjam za protivrednost. Sulezjanska 11, Kodeljevo. (b)

ZELEZNE POSTELJE
in posteljne omare z marmorno ploščo, prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča.

FOTO
patentkamaro na plošče in film, s priborom prodam. Florjanska ulica 15/L. (b)

OVATNIKE
krznenе, hore in muflе, prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča.

PREPROGE
gumijaste prodam. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10151. (f)

OTROŠKE VOZICE
športne in globoke - prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča.

MOSKE ČEVJE
št. 42 zamenjam za doške št. 30-32 ali za krovir in jabolka. - Gostilna, Beljaska 34, Šiška. (f)

TRGOVINA »OGLED«
Mestni trg 3 vhod skozi vežo. Nakup in prodaja vsakokratnih rabljenih predmetov: posamezne komade pohištva, spalnice, kuhinjske in pisarniške opreme, preproge, otomane, žimnice, posteljno perilo, globoke in športne vozičke, porcelan, steklenino in drugo. (f)

USNEN KOVEČ
veliki in mali, prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča.

KROM GOJZERJE
št. 40, predvojno blago zamenjam za kurivo. Društvena ulica 6. - Vodmat. (f)

URO
medenasto, starinsko prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča.

TEKAČ
valneni, 5 m dolg, v bresinastem stanju - prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča.

DVA KAVČA
orehova, s predalom, brez tapetiranja, prodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10123. (f)

TOPLO BLAGO
ali drugo pomembno stvar dam za premož ali trda drva. Snežniška ul. 1, pritličje. (f)

TEHNIČNO
lekarniško - prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča.

NOVO KUHINJO
prodaj. Intihar, Albanska 39/L. (f)

ZA NARODNO NOŠO
prodaj krasen srebrni pas iz avstrijskih kron, goldinarjev, furtenov in tolarjev. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Zelo lepo« 10156. (f)

USNENJA JOPA
damska s krznemim ovratnikom, napredaj. Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (f)

DAMSKI PLAŠČ
s krznemim ovratnikom in muflom, črna, prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (f)

SKORNJE
št. 41, črne, nove, prodam. moške čevlje, nove št. 40 zamenjam za št. 36. Karunova 14. (f)

Električni INFLUENC STROJ
za razne eksperimente, pripraven za študijske svrhe, prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (f)

Otr. POSTELJICO
medenasto, v najboljšem stanju prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (f)

BLAGO
za moške obleke ter za tapetirajo in več kovčkov zelo ugodno napredaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10234. (f)

Damske ŠKORNJE
št. 36, damске čevlje št. 36 in otroške nizke čevlje št. 33, vse dobro ohranjeno, zamenjam za živila. Rožna dolina, Cesta IX, št. 29. (f)

patentne posteljne omare, otomane, nočne kauče in fotelje nudim solidno in po nizki ceni

RUDOLF RADOVAN
tapetnik
LJUBLJANA
Mestni trg št. 18

OMARICO
iz trdega lesa za kartoteko prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (f)

KREJENJE
napredaj. Zg. Šiška, Vodnikova 58. (f)

KRMILNO PESO
kupim. Ponudbe: Petrona, Ciril-Metodova 35a. (k)

Vajenci

MESTO VAJENCA

ličem v špecijalni ali manufakturni trgovini. Ponudbe takoj na upravo »Slov.« pod št. »Fant z dežele« 10132. (v)

VAJENKO
ki ima veselje do šivanja, sprejme prvotni damski atelje v Ljubljani, proti primerni nagradi. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Veselo do šivanja« 10095. (v)

MIZARSTVA
bi se rad izučil 14 letni fant z dežele. Ponudbe pod št. »Fant z dežele« 10133. (v)

Kupimo

JEPILNE SERVISSE
kaviše, servise, akordejone, krožnike, kozarce, kupuje stalno li. Privšek, Gradišče 7, nasproti dram. gledališča. (k)

PISALNE STROJE
dobro ohranjene, boljše samke kupi takoj po asirju dnevnih cen trdnja »Everest«, Prelovarna ul. 44. (k)

DAMSKЕ PLAŠČE
zimske v modernih barvah, samo dobro ohranjene kupi Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (k)

POZORI
Kupujem vrede in vse tečajne odpadke ter pisalne po najvišji ceni. GREBENC Alojzij, Galusova nabrežje 39, Ljubljana. (k)

GROMBY PLAŠČE
moške in damске kupi Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (k)

KOPITA
španjarji za visoke čevlje št. 42 do 43 event. tudi za gojzerje št. 44 kupim. Plačam dobro. - Franc Makvo, Mahničeva 34, Kodeljevo. (k)

ZIMSKO PERILO
za moške, ženske in deco, novo in malo rabljeno, kupuje li. Privšek, Gradišče 7, nasproti dram. gledališča. (k)

HARMONIKO
»Scandali«, 120 basov, 4 do 5 registrov, kupim. Anžič, Sneberje, D. M. Polje. (k)

CEVI
za škropljenje vrta, kupimo. Tehnična pisarna, Rimska c. 13. Telefon 37-35. (k)

GOJZERJE
dečje, ženske in moške, galosje, snežne in razno drugo otroško obuvanje kupuje stalno Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (k)

STARE DELE
od strojev, tudi neuporabne, kupimo. - Tehnična pisarna na Rimski cesti 13. Telefon 37-35. (str)

PLOČEVINO
železne sode, karbid, vrede in lemo ogelje vsako količino kupimo proti zelo dobremu plačilu. »Merkur«, Puharjeva 6. (k)

RJUHE
kapne in drugo posteljino kupi vsako množično Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (k)

DEŽNE PLAŠČE
vetrne jopiče in blago za vetrne jopiče kupi Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dram. gledališča. (k)

LIKER SERVICE
razne vrste, prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dram. gledališča. (f)

IGRAČE:
gugalni konjiček, leson dvočlona za deco, voziček, posteljno in biljo za lutke, orgle na meh, skiro - prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (f)

SVETILKE
električne za posteljne omare, za pisalne mize in petrolejke - prodaj Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. (f)

KOLESA

KOLESI
damsko in moško, kakor novi, krem barve prodaj ali zamenjam. Gosposvetska c. št. 53/L. (f)

VEČ OKVIRJEV
za kolesa rabljenih ali novih, kupim. Anžič, Sneberje, D. M. Polje. (k)

ŽENSKO KOLO
prodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 10181. (f)

TRICIKELJ
otroški, od 1-3 let stare, zelo ugodno prodaj. »Merkur«, Puharjeva 6. (oo)

Damsko in moško KOLO
najboljše znamke ter en tricycle - zelo ugodno napredaj. - »Merkur«, Puharjeva 6. (oo)

Živali

PRASIČKI
v teži približno 50 kg napredaj. - Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 10072. (f)

PRASIČKA
120 kg teška za rejo prodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 10147. (f)

KOBILO
2 in pol letno, prodaj. Ogled v gradu Codel, Ljubljana. (f)

Pridelki

KORENJE
napredaj. Zg. Šiška, Vodnikova 58. (f)

-Oddelna shapina Jadransko primorje-
RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 19. november:

7 Poročila v nemščini - 7.10 Veseli zvoki za nedeljsko jutro, vmes 8.30 Poročila v slovenščini - 9 Prenos osrednjega nemškega sporeda - 10 Poročila v nemščini - 10.15 Glasbena medija - 10.30 Radijski orkester pod vodstvom Gottfrieda Preinfalka - 11 Koncert Karlovcve in Lipovška - 11.30 Slovenska ljudska oddaja - 12 Napoved sporeda, nato opoldanski koncert - 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini - 12.40 Nemški ljudski koncert - 14 Poročila v nemščini - 14.10 Pozdrave iz domovine izvajajo radijski orkester pod vodstvom D. M. Sijanca, sodelujejo komorni zbor - 15 Večno smeljanje - 15.45 15 minut za podeželje, inž. Ivan Oblak: Povečajmo roje prašičev - 16 Koncert za vojake, vmes 17 Poročila v nemščini in slovenščini - 18 Nesmrtna glasba nemških skladateljev - 19.20 Medija - 19.30 Poročila v slovenščini - 19.45 Kaj prinaša prihodnji teden - 20 Poročila v nemščini - 20.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda - 22 Poročila v nemščini, napoved sporeda - 22.15 Plesni orkester vodi M. Vodopivec - 23 Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Dnevni spored za 20. november:

7 Poročila v nemščini - 7.10 Jutranji koncert, vmes 7.30 Poročila v slovenščini - 9 Poročila v nemščini - 12 Napoved sporeda, nato opoldanski koncert - 12.30 Poročila v nemščini, poročilo o položaju in poročila v slovenščini - 12.45 Salonski orkester vodi A. Dermelj - 14 Poročila v nemščini - 14.10 Vankemu nekaj - 15 Prenos osrednjega nemškega sporeda - 17 Poročila v nemščini in slovenščini - 17.15 Pisano polje, daj židane volje - 18.30 Glasbena medija - 18.45 Gogave besede, Jože Dular: Humoresko - 19 Sramel štirje fantje - 19.30 Poročila v slovenščini - 19.45 Prenos aktualnega predavanja - 20 Poročila v nemščini - 20.15 Iz opernega sveta: odlomki iz opere »La Boheme«, radijski orkester vodi Demeter Zebra, sodelujejo sopranistki Ksenija Vidali in Dragica Sok, baritonista Vokoslav Janko ter basist Friderik Lupša - 21.30 Drobni napet - 22 Poročila v nemščini, napoved sporeda - 22.10 Lepa je noč - 23 Prenos osrednjega nemškega sporeda.

ZOBNA KREMA
VAN KAIT

Denar

Vse denarne
in trgovske papirje
vernim hitro, točno in
solidno. Priporočila
RUDOLF ZORE
Ljubljana
Gledališka ul. 12
Tel. 38-10.

Šiv. stroji

SIVALNI STROJ
star, zamenjam, Julka, Pred škofijo 19. (f)

SIVALNI STROJ
znamke »Kolumbij«, prodaj. Poljanska 33. (f)

Radio

RADIO APARATE
in različni radio material, kakor žarnice, biokse, lučnice itd., stalno kupuje po najvišji dnevni ceni trdnja EVEREST, Prešernova ul. 44. (f)

RADIO APARATI
novodolji, dobrih znamk, napredaj. - Hinko Privšek, Gradišče 7 (nasproti dramskega gledališča).

RADIO APARAT
5 cevni, Ingelen, prodaj. Vrhovčeva 14. (f)

Stroji

TRACNO ŽAGO
vrtalni stroj, stružnico ter različno orodje zelo ugodno prodaj. »Merkur«, Puharjeva 6. (f)

Delavci

sposobni za izdelavo drv - se sprejmejo pri Ravnateljstvu državnih gozdov, Puccinijeva 9 (palača Pokrainske hranilnice). - Prav dober zaslužek v akordu. - Razne ugodnosti: dodatna karta za najtežje delavce, delno plačilo z drvmi L. t. d.

PO VAŠI ŽELJI
VAM IZDELA

KNJIGOVEZNIKA
LJUDSKE TISKARNE

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA 6/II

CENE SO SKRAJNO NIZKE! POSLUŽITE SE JIH

Križanka št. 164

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15			10	17						18			
19				20	21					22			
23			24			25	26			27		28	29
30					31	32		33		34			
35					36					37	38		
39	40	41	42					43	44		45		46
47		48	49				50		51	52		53	
54			55	56	57				58		59		
60				61	62						63		
64					65	66				67			
68									69				

Vodoravno: 1. oziralni zaimek, 4. tekač na dolgo progi, 12. moški glas, 15. mesto v Argentini, 17. krog, 18. nedoločni zaimek, 19. izdelovalec mlečnih izdelkov 21. pristanišče v Severni Afriki, 22. pooblastilo, 23. kratka za moško ime, 24. ovijalka, 26. lesena posoda, 27. diplomatski dogovor (tujka), 29. dva enaka soglasnika, 30. zanos (tujka), 32. kemični znak za radij, 33. površinska mera, 34. nasprotni od starih, 35. padavina, 36. hidrometer, 38. rimski pesnik, 39. kratka za tega meseca, 41. jarek, 44. vrsta ptice, 46. živalski glas, 47. del posode, 49. pogosta končnica ženskih imen, 50. brez daru govora, 52. rimski pozdrav, 53. del tedna, 54. azijska država, 56. otok na Donavi, 59. postaja na notranjski progi, 60. časovni prislov, 62. ime hunskega poglavarja, 63. gospodarska naprava, 64. južni sadež, 66. doba, 67. namera (množ.), 68. muslimanski post, 69. razstrelivo.

Navpično: 1. ime in priimek slov. pisatelja, 2. glavno mesto Armenije, 3. veznik, 5. skrajšan veznik, 6. suženj, 7. turški bog, 8. zahodnoindijski otok, 9. kosilo, 10. osebni zaimek (2. skl.), 11. kemični znak za erbij, 12. snežne barve, 13. harmonično sozvočje (množ.), 14. ime in priimek norveške pisateljice, 16. odredba, 18. kraj na Gorenjskem, 20. predlog s tožilnikom, 22. oblika osebnega zaimka, 24. simbol posameznega indijanskega plemena, 25. kraj na Gorenjskem, 27. laneni izdelki, 28. bolni, 32. žensko ime, 33. reka v Turkestanu, 36. trening, 37. ubožice, 40. staroslovanska boginja, 42. japonska mera, 43. drvarjevo orodje, 45. pravi, 46. vrsta plemenitega kostanja, 48. pričakujem, 50. na tebe, 51. majhna, 53. opravljam kako delo, 55. primorski naziv za staro mater, 57. pritrdilnica, 58. predlog, 59. žensko ime, 61. osebni zaimek, 63. sanje (hrv.), 65. kemični znak za samarij, 67. nikalnica.

Rešitev križanke št. 163:

Vodoravno: 1. Zlatarjevo zlato, 14. Larino, 16. Ate, 17. svetek, 18. agonija, 19. kresilo, 20. Tuma, 22. boja, 25. kiel, 26. Ana, 27. popolnost, 31. asi, 32. Ra, 33. Nil, 34. Scott, 35. pir, 37. A. S. (Avgust Senon), 38. polom, 40. aga, 41. ri, buk, 42. t. j., 44. rabat, 45. Ceres, 46. ri.

TEL KINO »MATICA« 22-41
Barvno veledelo
»IMMENSEE«
Kristina Söderbaum, Carl Raddatz, Paul Klinger.
Predstave ob 10, 14, 16 in 18.